په سراج الخبار کې د پښتو شعر

Ketabton.com

لیکوال: پوهنیار محمد شاپور "احمد زی"

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد شاپور "احمد زی" د احمد جان زوی په ۱۳۴۰ کال د لوګر ولایت د سرخ آب په کلي کې زېږېدلی. خپلې لومړنۍ زده کړې یې د سرخ آب په متوسطه او بیا د عامې ادارې له مسلکي لیسې څخه فارغ شوئ دئ. لیسانس او ماستري یې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې څخه تر لاسه کړي دي. د ۱۳۶۳ کال په وروستیو کې د ژبو او ادبیاتو د پوهنځي د پښتو څانګې په علمي کدر کې د استاد په توګه مقرر شو.

په ۱۳۶۴ کال کې ننګرهار پوهنتون ته تبدیل او د دغه پوهنتون د ژبو او ادبیاتو د پوهنځي د رئیس او استاد په توګه یې دنده تر ۱۳۶۷ کال پورې ترسره کړه. په ۱۳۶۷ کال کې پاکستان ته مهاجر شو. او بیا د ۱۳۶۸ کال په اواخرو کې استرالیا ته مهاجر شو.اوس په استرالیا کې د ژباړن او ترجمان په توګه کار کوي.

او دا هم د لیکوال د غزل یوه بیلګه :

دئ فساد رشوت روان په ادارو کې
نشته رحم د کاتب رئیس په زړو کې
خدای د مکره د چارواکو سره کار بند
خلاص به نشي هم په میاشتو په کلو کې
که ترې وپو ښتې دا کار مې څنګه کیږي
وایې ته پیسې ډالر لرې جیبو کې
که پیسې وي خلاصوو د کار په منډه
بې پیسو د ځنډوو ډېر په وعدو کې
هم دې لېږو له یوه دفتره بل ته
تر څو ستړی شې په تلو او په راتلو کې
یا خو دا چې به له چانه پیسې پور کړې
یا خو نه خلاصیږي کار نژدې وختو کې
دلته حق دئ خوړل کیږي د بې وزلو
نا حق حق دئ احمد زیه په پیسو کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرليکونه

۱ - سریزه ۱-۷
۲ - دشعرونو مجموعه ۸ - ۷۴
۳- داوسنی اوسراج الاخبار رسم الخط پرتله ۷۵ ـــ ۷۷
۴- نتیجه ۷۸
۵- ۷۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

له ۱۹۱۱ تر ۱۹۱۹ کال پورې سراج الاخبار دافغانستان په مطبوعاتو کې ستر رول لوبولئ دی. اوډېر شاعران اولیکوالان یې دې ته هڅولي، چې قلم راواخلي اودپښتوژبې اوادبیاتو له پاره خدمت وکړي. سراج الاخبار دافغانستان په ادبیاتو کې یونوی تحول رامنځ ته کړ، او هغه داچې سراج الاخبارپه ادبیاتو کې دنوې دیموکراسۍ لاربښوونه کړې ده ، په ټولنیزبدلون کې یې خپل رول لوبولئ دی . چې په دې برخه کې دهیواد دخلکو راویښول داقتصادي اوکلتوري مسایلو له پاره په کلکه مبارزه ،اودخلکو شعورته وده ورکول رابرسیره شوي وو. په دی ډول دسراج الاخبارجریدې دافغانستان خلکو ته ډېرزیات عرفاني خدمت کړئ دی .په همدغه وخت کې پښتو ژبې په چټکتیا سره ګامونه پورته کړه. دسراج الاخبارپه پاڼوکې دپښتو شعرونه ،متلونه اودنثرټوټې چاپ شوي دي. هغه شاعران اولیکوالان چې د(ځوانانو افغانانو) یادمحمود طرزي په قول داخوان افغان په سیاسي نهضت کې شامل وو. دوی دخپل وخت داسې خلک ووچې ځانونه یې په عصري علومو سمبال کړي وو، چې ددې دورې یومشهور روشنفکره شاعر غلام محی الدین افغان دی .غلام محی الدین افغان دسراج الافغانیه ورځپاڼې ، چې په حقیقت کې دخپل وخت دمترقي او ازادي غوښتونکو افکار و یوه خپرونه وه، یولیکوال اوشاعروو، داسې لیکوال اوشاعروو چې لیکنې اوشعرونه یې دمترقي نهضت په پیاوړتیاکې ستر رول ولوباوه. دپښتوژبې اوادبیاتو په پراختیاکې یې اوچت ګامونه پورته کړي دي. غلام محی الدین افغان دلومړی اودوهم مشروطیت فعال غړی اودهغه کلپ له مؤسیسنو څخه شمیرل کیږي، چې ظاهراً یې ذوقي اوتفریحي بڼه لرله ولې په حقیقت کې په هغه کې سیاسي فعالیتونه پرمخ بیول کیدل.

غلام محی الدین افغان په اتو ژبو باندې ښه پوهیده اودپښتواوفارسي په ادب کې ددیني مطالعې څښتن وو.

افغان اودهغه وخت ټولو شاعرانو اولیکوالانو لکه عبدالهادي داوي، مولوي صالح محمد ،عبدالسلام اونوروا اوچت ګامونه دعلم اوپوهې درواجولو په برخه کې اخیستي دي. دوی دعلم خوا نیولې وه علم اوپوهه یې ستایله ، خلک یې دعلم سره اشنا کول ، خلکو ته یې دعلم اوپوهې ارزښت څرګند اوه، او بالاخره خلک یې دې ته رابلل چې په علم اوپوهې ځانونه سمبال کړي، اوځانونه دجهل اوسکون څخه را وباسي، دجهل اوسکون غندنه یې کوله، خلک یې دې ته هڅول چې دنوي عصر له نویوپدید وسره اشنا شي دنوي عصر ستایونکي وو. دوی ټولو ټولنیزه وده اوتکامل غوښته، دغوټول دټولنیزې ودې اوتکامل په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتلوکې سره متحد وو. اوټولو ليکوالانو اوشاعرانو خپلې ژبې شعراوادب ته خدمت کړئ دئ .

غلام محی الدين افغان کومی ليکنې چې کړي، اويايې چې کوم شـــعرونه ويلي دي، هغه په خپلو اثاروکې ژوند داسې ترسيم کړئ، چې يوه واقعي بڼه يې لرله يعنی ژوند يې په حقيقی توګه په خپلو اثاروکې ترسيم کړئ دی، چې داخبره موږ دده په ځينو شعرونوکې وينو.

غلام محی الدين افغان کوم شعرچې د ۱۹۱۴ کال داکتوبر په څلورم تاريخ په سراج الاخبارکې نشرشوئ دی . په دې شعرکې ده داپه ډاګه څرګنده کړې ده، چې په ټولنه کې ټولنيز اختلافونه شته، چې يوه طبقه يې د بلې طبقې پرضد دريږی ،اوپه ټولو مسايلو کې اتحاد اويووالی نشـي کولای، يعنې يوه طبقه يوڅه غواړي اوبله طبقه بل څه، چې ده دخپل وخت ټولنيز اختلافونو درک کړي اودايې څرګنده کړې ده چې دازادی اواســتقلال د ګټې له پاره هم ټول افغانان په يوه ســنګرکې درېدلای نشـــي نو ځکه يې پورتنی مفکوره په لاندې شعر کې په دې ډول بيان کړې ده .

ځمکه خپله رود موخپل دهقان موخپل دی
شـاموخپل ګدا مو خپل قاضـي موخپل دی
سـپاه خپل رعيت موخپل ديوان موخپل دی
غل موخپل قاتل موخپل مقتول موخپل دی
حبس خپل مفتی خپل زندان موخپل دی
پردی نشته ګرده خپل يو شکروکې...

د۱۹۷۱ کال دجنورۍ په ۱۷ تاريخ په ســراج الاخبارکې دده يو شـــعردترجيح بند ذوالقافيتين ترعنوان لاندې نشر شوئ دئ، چې دخپلو خلکو دژواندانه واقعيتونه يې په کې ترسيم کړي دي دخلکو ژوند يې په رښتينې ډول ترسيم کړئ چې داشعرپه دې ډول پيل کيږي:

موږ بـه تعليم يافته وای داثار
هم کامل وای په صـنعت دکار زار
اوس زموږ به وای په دنياکې اقتدار
هم به زموږ وای ډېرهمت په ټول کفار
کل جهان دی رسيدلی ومقصد ته په مدار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر موږ خويوپه خوب کې لاتراوســه دســهار

په دې ترجيح بند ذوالقافيتين کې غلام محی الدين افغان دخپلې ټولنې اوخلکو دبيرته پاتې والي عوامل په۳۵ بيتونوکې شرحه کوي. د ساري په توګه : دخپلو وطنوالو بيسوادي ، فقر، غريبي اوبيچاره ګي ، دعالمانو دعلم لږوالی داوسينوعلوموسره دخلکونا اشنايي، دملت دزراعت بيرته پاته والی، اوله ابتدايي وســـايلو څخه په زراعت کې کاراخيســـتل ،دنورو ملتونو دزراعت پراختيا اوپه معاصــر تخنيک ســره له لږ ځمکې څخه ډېرحاصـل اخيستل، په نورو هيوادونوکې اوداسې نورمهم پرابلمونه شـرح کوي . ددوی په دې حالت باندې ليکوال افســـوس کوي اوکله چې دخپلو وطنوالودې ويجاړ حال ته ګوري نوخپله خواشيني دغه ويجاړحالت سره يوکوي اوموضوع ترسيموي.

پو هاند عبدالحی حبيبي څو کاله پخوا دغلام محی الدين افغان دفکري تجدد په برخه کې داسې ليکلي وو:

،.... شـپيته کاله پخوا زمانه درپه ياد کړئ ،هغه وخت چاپښـتوشـعرنه وايه اوکه هم څوک په دې فکر کې وو، هغه به درحمان اوخوشحال پيروي کوله، دتوروزلفو په شکنجه کې به نغښتی وواودبنو په غشـې په ژوبل وو، دشـعرموضـوع اومحتوی يوزرکاله دغسې راغلي وه، اوخلک هم په دغه لارتلل يو وارنابيره غلام محی الدين افغان دشـــعرمجرا بدله کړه، اوپـه ۱۳۳۳ هــــــ ق کـال کې يې پـه ســــراج الاخبـارکې دکوم خيـالی محبوب داوږدوزلفواو ښکلي مخ اوهلال ابرودستايني پرځای دوطن په حقيقی دلبرپوري داسي بدله وويله :

زړه زمـا ډک دی لــه مينی دوطن
خپل وطن مـاتـه عزيز دی ترخپل
تـــــــــــــــــــــــــــن

داموضـوع اوس موزته نوې نه ښـکاري، اوښـايي چې ډېرځلمي يې دبيان يوفرسـوده اومبتذل طرزوبولي اوله فکري پلوه يې هم خوښ نه کړي، مګر په هغه وخت کې بالکل نوي اوښـــايي چې شـــاعربه دپخوانی خيال اودزاړه مکتب پيروان ډېرغندلي وي، چې ولې درحمان بابا لاهوتي فکر په داسې زميني فکر اوموضوع بدلوي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ۱۹۱۱ کال دجنوري په ۱۱ نیټه دمحمود طرزي په مدیریت دســـراج الاخبار مشـهوره جریده نشـر شـوه. عبدالهادي داوي چې په هغه وخت کې دحبیبي دمکتب شـاگرد وو، دغې جریدې ته دطرزي په غوښـــتنه انتخاب شـــو اودده ســـره دري تنه نوردواطلب شاگردان عبدالرحمن لودین ، فیض محمد ذکریا ، اومحمد بشیر هم سراج الاخبارته ولیږل شـــول. داوي دجریدې دمحرروظیفه اجراکوله، اوهم یې داردوژبې نه ســـراج الاخبارته مضـــمونونه اومقالې ترجمه کولې، په ســـراج الاخبارکې دداوي فعالیت ادامه درلوده ترڅو چې په ۱۹۱۸ کال کې دامیرپه امربندی شـو. داوي دمحمود طرزي تکړه شـاگرد اوفکري ملګری وو. چه دهیواد دترقي له پاره یې دهغه وخت په ســـیاســـي اوادبي مبارزه کې مهم رول په غاړه درلود . دی دخپلې ورځپاڼې په ټولنیز ارزښـت ډېر ښــه پوهیده نوځکه دهغه ســـتاینه یې په یوه مثنوي کې بیان کړې ده چې د ۱۹۱۴ م کال دجنوري په ۱۵ تاریخ خپورشو چې مطلع یې داسې ده:

اخبـارهرملـت تـه جـانـه
ضـــروري ده وا وره مانه
دملـت منـافـع غـواړي
پـرغـمـودملـت ژاړي

همدا ډول په همدې ګنه کې داوي دخپلې مورنۍ ژبې په خوږوالي ، رواني اوفصاحت ،متانت اوپراخوالي باندې یوبل مثنوي شعرلري چې دالاندې څوبیتونه یې د نمونې په توګه را اخلم:

پښــــتـو ژبــه شـــریـنـه
هـم فصـــیحــه هـم متـینـه
قـواعـد یـې خـوارښـــه دي
قـواعـدیــې هـم لـړنـه دي

داوي که په دې شـــعرکې له یوې خوا دخپل ولس د ملي ترقي له پاره دمورنۍ ژبې موثریت اواغیزه په ګوته کوی، نودبلې خواځخه داشـــعردهغه چا ځواب هم وو، کومو چې پښـتوژبه دافغان ولس دکلتورد لوړتیا اوترقي له پاره اسـاسا مسـاعده نه ګڼله، په هغه زمانه کې یولږ داسـې کسـانو فکر کاوه چې دغه ژبه د وولسـونوترمنځ دښـه افهام اوتفهیم وسـیله نشـي کیدای، ځکه چې قواعدیې ترژبني قانون لاندې نه راځي. دغې مهمې کلتوري مسئلې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته داســتقلال دکټلو نه پخوا ډېرو مترقي شــاعرانو اوليکوالانو جدي توجه راوګرځوله. که مولوي صــالح محمد په خپل پښـتو مکتوب کې دپښـتو ژبې په تاريخي بدبختۍ وژړل ، نوعبدالهادي داوي په خپل مثنوي شـعرکې دخپلې مورنۍ ژبې سـتاينه وکړه، او همدا وايي چې فارســي شــعرهم لري، ولې هغه دپښــتو هم پايه نه دئ ځکه چې په مورنۍ ژبه کې هنرمند باطني احساسات ښه ځرګندولای شي اوداسانه لاره نه ده .

د شــلمې پيړۍ په پيل کې دافغانســتان دفکري تجددعلمبردارمحمود طرزي، دخپلې جريدې ددوهم کال د دلوې په نهمه ګڼه کې دپښــتو ژبې مسـئله (زبان افغاني زبان اجداد زبانهاســت) ترعنوان لاندې مطرح کړه دهغه په ارياني توب يې مطالعات پيل کړل. ددې ليکنې نه وروسته پښتو ځيرنې له يوه کال څنډ سره مخامخ شوې، ولې په ۱۲۹۳ کال کې بياله سـره پيل شـوې. دهمدې کال دسـرطان په څلورمه دسـراج الاخبارپه شـلمه ګڼه کې عبدالرحمن لودين داسې وليکل : ،، سراج الاخبار به زبان فارسي طبع ونشرميشود چون همواره مساعی درنشر واشاعات علوم ومعارف است به السنه مروجه افغانستان لهذا سراج الاخبار افغانيه اين شما ره وشماره های بعد خود را بزبان ملي خودنيز تزئين ميدهد.،،

دسـراج الاخباردمطالعې نه معلوميږي چې په هغه جريده کې دپښـتو شـېړکلنه ونده، اګر چې دومره زياته نه وه، ولې ترټولو مهمه داوه چې دپښـتونشراتوله پاره دپښـتو ژبې په تاريخ کې، ديوه نوي فصل په حيث لار خلاصه شوه، هغه داچې خلک دخپلې ژبې او ژبه دخپلوخلکو سره وتړل شوه . محمود طرزي همدغه موضوع ته دسراج الاخبارپه ۱۳۹۶ کال دجوزا په دوهمه ګڼه کې داسې ګوته نيسی :

،،ادبيات ملي، فارســي ،افغاني هرقوم بزبان خود وهرزبان به ادبيات خود زنده است.،،

ددې دورې بل مشـهورشـاعرمولوي صـالح محمد دمحکوم افغان حالت ، په قفس کې د بندي بلبل سـره مقايســه کوي، ددې اثرقهرمان دازادۍ څخه لاس نه اخلي، ولوکه په زندان کې هم دې ازادۍ دورځوخيالونه هيڅکله نشــي هيرولای، اوکه په ژوندکې خوشــبخته وو نو هغه وخت وو چې ازاد وو، دسيالانو سره سيال وو، په دې شـعرکې دانګريز داستعمار پرضد بې حده کرکه اونفرت شته.

لومړی جهانی جنګ چې ټول بشــريت يې تهديداوه، دی په خپل مثنوي شــعرکې ترسـيموي اودهغه دوام غواړي. ځکه چې اروپايي جګړه مار اواســتعماري قوتونه په کې راګيردي، ، د ده په نظرګوندې وي چې دغه استعماري قوتونه دګوردچنجوپه شان په خپل منځ کې يوبل سره وخوري.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله ډېره مهمه موضـوع دوطن دسـتايني موضـوع ده، چې دغه موضـوع دهغه وخت دټولوشاعرانو اوهنرمندانوپه اثاروکې په ډېروقوت سره ليدل کيږي.

بله موضـوع داخبارموضـوع وه، عبدالهادي داوي اخبارته دعلومو داديب لقب ورکړ، اوهغه يې ديوه ملت له پاره دومره ضــــروري وباله لکه ودوجود له پاره وينه. عبدالعلي مستغني د۱۲۹۳ کال دعقرب ۲۸ ګڼه کې دسراج الاخبارپه ستاينه کې داسې وليکل :

دا اخباررنګين ګلزاردی اخبار نه
دی
چې هزاريې زه يم ولې ګلزارنــه
دی

په سـراج الاخبارکې بله ډېره مهمه موضـوع چې د شـلمې پيړۍ په پيل کې مطرح وه هغه دملي ادبياتو موضـــوع وه، په هغه وخت کې لکه څنګه چې محمودطرزي په يوه نقل قول کې وليدل شوه، دملي ادبياتو نه مقصد فارسي اوافغاني يعنی پښتو ادبيات دي . په هغه وخت کې دفارســي ژبې له پاره کوم تشـويش موجود نه وو، ځکه چې ډېرې پيړۍ دري رســـمي اواداري ژبه وه ،اوهلته ددې ژبې لـه پـاره کـارکيده. ولې دافغـاني ژبې دادبيـاتو موضـوع دلومړي ځل له پاره، په ډېرقوت سـره داسـتقلال نه دمخه کلونو کې په افغانسـتان کې مطرح شوه. په همدې کلونو کې داوي دخپلې ژبې ستاينه وکړه ورپسې مولوي صالح محمد دپښتوژبې په توصيف کې يومکتوب وليکه چې څوجملې يې دادي :

،،.... هغه تاثيرات چې په خپله مورنی ژبې کې وي په بله ژبه کې کله وي ... هرقوم اوهرملت چې ترقي کړې ده ، لوی ســبب يې دادی چې ټول علوم يې په خپله ژبه ترجمه کړي، ځکه چې تحصيل پرې اسان شوئ دی ...،،

غلام محی الدين افغان دســـراج الاخبارپه ۲۳ ګڼه کې يوپښــــتو اعلان په لاندې ډول خپورکړئ دی :

يواعلان په پښتو کې :

،، اول مقصـد مو داعلان دادی چې زموږ مبارکه ژبه رواج پيداکړي، اوهرڅوک دې په دې باب کې دترقي دپښــتو ښــه ښــه مضــامين په افغاني کې وليکي، اوپه واسـطه د دې اعلان ټولو پښتنو ته خبروركوم كه څوک زما يا دبل چا په پښتو مضامينو ايراد لري، هغه دې خپله مدعا په پښتو کې وليکي اودسراج الاخبار مدير صاحب ته دې راوليږي، که بنده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه له خوابه عاجزشـــه هغه ته به پنځوس روپۍ په طور دانعام ورکړم اوو عده هم شپږمیاشتی ده .،،

ددې اعلان څخه دغلام محی الدین هدف داوه، چې له یوې خوا دپښــتوژبې او ادبیاتو ته پراختیا ورکړي اوخپله ژبه مروجه کړي اوله بله پلوه داخبارپرمخ دبحث نقد موضـــوع رامنځ ته کړي، چې پنځوس روپۍ په هغه وخت کې ډېرزیاتی پیســـې وې. چې څه مود ه وروسته عبدالسلام ددې اعلان په ځواب کې یوشعر راولیږه، اوپه هغه کې یې دپښتو ژبې توصـــیف کړئ چې موږیې دشـــعر دنمونې څخه دلته تیریزاویوازې همدومره وایم چې عبدالسلام دهغه وخت دپښتو ژبې یو تکړه شاعروو.

داوو څوتکي چې دسریزې په برخه کې تاسوته بیان شو اوکه چیرې له ماڅخه په کوم ځای کې سهوه اواشتباه شوي وي هیله ده چې محترم لوستونکي ما خپلې سهوې اواشتباه ته ځیر کړي. ما په دغه کتاب کې هڅه وکړه چې د ســراج الاخبارله ټولوګڼوڅخه د پښــتو شعرونه راټول او د یوې ټولګې په توګه یې ګرانو لوستونکوته وړاندې کړم .

اوس راځم ددې کتاب دوهمې برخې ته او هغه دســـراج الاخبارپه جریده کې دپښـــتو شـــعرونه دي چې په نوموړې جریده کې په بیلابیلوختونوکې نشـــرشـــوي دي . که څه هم ماډېرکوشش کړی چې ټول هغه شعرونه چې دسراج الاخبار په پاڼو کې نشر شوی راټول کړم ولی بیاهم که چیرې له کومې ګڼې څخه سهوا کوم شعر پاتې شوئ وي یاکومه شماره ســراج الاخبارزما لاس ته نه وي راغلئ اوپه هغه کې کومه ټوټه شــعرپاته شــوئ وي زه خپل معذرت تاســوته وړاندې کوم، بله کوم ټکی چې د یادونې وړده هغه داچې شــعرونه په کوم رسم الخط لیکل شوي ، ماپه هماغه بڼه دې کتاب کې راوړي، اوښایي ځینې لوستونکي دلوستلوسره مشکل ولري . بیاهم که په کتاب کې کومه تایپي اشباه شوي وي .هیله ده چې محترم لوستونکي اوډېرمحترم استادان ماوبښي.

په درناوی

پوهنیارمحمدشاپوراحمدزی

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهمه برخه

دسراج الاخبارڅخه راټول شوي شعرونه

دريم کال شلمه شماره ۱۲۹۳ هـ ش کال شعبان المعظم ۱۳۳۲ صفحه ۷ـ۶

دا څـه عـجـب دوران دی چـې راغـلـی پـرافـغـان دی
رنـګـا رنـګـه تـرقـي ده څـه عجب محبوب عنوان دی
وقـت دعـلـم اوهـنـر دی بـې قـیـمـت رایـګـان دی
قسـمـاقسـم مـعـارف دی نـوردعـلـم درخشـان دی
دهـرعـلـم مـدارس دی هم تحصـیل پـه ډېراسـان دی
دالـه کـومـه سـویـه مورکـي چـې ظـاهـر اونـمـایان دی
پـخـوانـه وو اوس پـیداشـو مـګـر فضـل دسـبحان دی
داخـوعصـر دسـراج دی چې افغان ټول پـه روشـان دی
عـجـب عصـر دی جـانـانـه چي ځوان زوړ اوزوړ په ځوان دی
هـرسـړی اخـتـه پـه عـلـم کـه دهـقـان اوکـه چـوپـان دی
صـنـایـع اوبـدایـع دي وقـت دعـلـم اودعـرفـان دی
پښـتـانـه کـیږدی نشـین وو مـردهـغـه چي نـوم يې خـان دی
اوس هـمـه سـوبـاخـبـره چـه دعـمـر قـیـمـت ګـران دی
لـه عـالـمـه بـاخـبـر شـوه چـه خـورا لـو ی داجـهـان دی

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نورعالم هم خورا ډېر دی نه تنها عالم افغان دی

ته سراج اخبارته گوره چې دملک په تن کې جان دی

څونه نفعې دي ظاهرې چې بې ژبې دي گویان دی

بې خبریې باخبر کړه له عالمه چې څه ان دی

هرسړی عبرت په اخلي چې زه څوک یم څه مې شان دی

دین دنیا دواړه په کې دي گهرباره درافشان دی

په ایشیا کې مثال نشته رشک اوردانگلستان دی

تې مدیرصاحب ته گوره محمد بیگ طرزي افغان دی

شه مدیر باتدبیردی دهرعلم گویا کسان دی

څه حاجت دی وبیان ته چې اخباربه نمایان دی

دالومړی اخباردی وروره چې افغان ټول په روښان دی

تولی رانیسی په خپله چې قیمت یې ډېرارزان دی

په تش دیدیې قانع نشي ځان په پوه کې خوراگران دی

بیحاصل یې کمان مکړی قدرمند پرقدرد ان دی

اوس بیا نورعلی نورشو په پښتو چې دې گویان دی

جانه څه عجب دوران دی چې راغلی پرافغان دی

خپله ژبه موچاپیږي عنایت دپاک سبحان دی

شه شیرینه پښتو واوره چه مضمون په ډېراسان دی

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

قلم خپل زبه مې خپله شعرګران اوکه اسان دی

زه شاعر نه یم دلبره خاص مطلب زمابیان دی

زه عاشق دخپل وطن یم بلې حب ددې ایمان دی

په خپل ملک خورانازیږم ناري کړم څومې توان دی

زه صالح غلام دشه یم پرما دپردده احسان دی

تربیت مې تول له ده دی څه چې زما نوشت وخوان دی

زی نصرت غواړم له خدایه څوطاقت اوڅومې توان دی

دپرامید لرم ودې ته څه مو زوږ اوکه موځوان دی

شه په صدق دوعا وکئ وپادشه ته څو په توان دی

ښه پادشاه دی خدای دی ښه کړي پرموږ تولو مهربان دی

علم دوست هنرپروردی بې له شکه قدردان دی

مراتب دي خدای کې لوړې ترابده څواسمان دی

پردښمن دی غلبه وی څوزمین واوزمان دی

مولوي صالح محمد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شما ره ۲۲ اسد ۱۲۹۳ رمضان المبارک ۱۳۳۲ ۲۵ جولای

اخبارهرملت ته جانه ضروري ده واوره مانه
دملت منافع غواړي پرغمو دملت ژاړي
احتیاج دخپل ملت رفعه وی په لږ لګ مدت
معارف کي صنایع کي په ثروت کي بدایع کي
په ادب کي سیاست کي فلاحت کي تجارت کي
ډېرمعقول بحثونه کاندي دملت د مخ دوراندي
ورکوي دوی ته ترغیب دعلومو دا ادیب
دا اغیار روخیانت دی ښکاره کي پرملت
فریبونه یې ښکاره کي عالم کي نندارہ کي
په مقصد یي ملت پوه شي داتمام امورپه پوه شي
په تعلیم اوتجارت کي زراعت وفلاحت کي
په ادب اواقتصاد کي اخبارات یې ښه ازاد دي
کوته داچي داخبار منافع دي بې شمار
درشي اخبار اخلاق اتحاد اواتفاق
ای زما پښتنه وروره ای دمادستركو توره
هغه علم چي خرخیږي هرسړی ورته رسیږي
هغه دی دغه اخبار رانوکي کره تلوار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس دنـيـا کـې شــــاوخـوا هــرمـلــت ګــوره جــدا

پــه زوريــې اخــبــارات دی پــه لـکـويـې مـطـبـوعـات دي

زمـوږ پــه مـلـکـې يـواخـبـاردی درافشـــــان اوګــــهــربــاردی

پـه صــــورت کې هم يـکـتـادی مــعــنــاء هـم دی پـهـمـتـادی

خــدايــه دي لــري ژونــدی چې مـلـت ســـي پـه ژونـد ی

عبدالهادي داوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږمه شماره څلورم کال محرم ۱۳۳۳ هـ ق ۲۸ عقرب ۱۲۹۳

۲. نوامبر

رنګا رنګ انقلابات دي قسما قسم اختلافات دي
هرملت وهردولت اخلي نفع دفرصت
چه فرصت پیداکي یاره انتقام اخلی بې واره
تیردروکالوته نظرکه په احوال یې ځان خبرکه
چې فرصت مندوکفارو څی ونکړوپه موږ خوارو
بیاپه موږمسلمانانو څه ونکړوکافرانو
زړه موخوږ په مراکووو چې وروم ته بشه بازووو
پرمصریانو موژړ له دزړه وینه موخوړله
چې ناله ایطالویانو یورش یووړپرطربلیسیانو
زړه تـوکـړتـوکـړپه دی وو رشکي رشکي سرې پرې وو
چه داځه وشو ناګه فضل ته وکې الله
یوواررږغ شو چې روسیانو چپاویووړ پرایرانیانو
په زروعالم یې مړکي په ظلمت یې ملک ککړکي
په سوو سرې یې مرې کړی مخ په تورپزې یې پرې کړې
پرزخمی زړومالګی پاش شوې پرې موغوشي لکه اش شوې
په ګرداب کې دحیرت تولـه دوب سوپه حسرت

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې یاربه څه احوال شو چه علاج یې ډېر محال شو

موږ په دې ناورین اخته وو فکرزن جګرسوخته وو
چې داځه وسورحمانه ته قادریې ای سبحانه

طراباس موبالکل هیر سو چه دا خرس روسی راتیرسو

مراکو اومصر دواړه غم یې مه خوره داوژاړه

چه وموږ ته رانږدې شو دحیا طناب یې پرې شو

موږپه دې غمواخته وو فکر زن اودل سوخته وو

چه داځه بلا شوه پیښه الامان ددې له نیشه

بیا ناری سوی چه بلغار سوه راپورته دبل غار

پرتوکانو یې حمله کړه شي په خپل ځانو اخته کړه

صربیانو یونانیانو همه یورش یوړ پوترکانو

څودولته سره یوشو ډېرترکان په میان کې لوشو

الحاصل چې په اضرار رسولی بیشمار

لاهنوز متوجه دی په مطلب متنبه دی

خپل ته دای محکموینه چې اسلام ونړوینه

وتخریب ته داسلام توجه لري مدام

خپله لوګوله یې بولی یوله بله سره بولی

ای افغان دواړه لاس پورته که شه په اخلاص
وخپل رب ته دې زاری که بیا زاری په عاجزی که

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

چـه ای خـدایـه تـه قـهـاریـي کـه رحـمـان یـي بـیـا جـبـاریـي

کـفـاردیـقـرتـرحـده تـیـرکـه شـــپـه و ورځ یي موږ بری کـه

تی پـه خپـل میـان کي اختـه کي عـداوت پـه شـــه پختـه کي

چـه یي موږشــو بـالکـل هیر پـه خـپـل ځـان اخـتـه وی ډیـر

مـوږددي ګـوروســـیـلـونـه دوی هـمـیـش کـوی جـنـګونـه

او ومـوږتـه تـوفـیـق راکـي شـــه اخلاق تـه را اعطـا کي

چه طـاعت دی په رښـــتیا کړو عــبــادت دی بــی ریـا کــړو

پـه خپـل میـان کي متفق شـــو یوپربـل ســـره مشـــفق شـــو

تــه هــمــت وغــیــرت راکــي تــه قــوت ونـصــــرت راکــي

تـه موشــــه کي کـه معیوب یو بـری راکـي کـه مغلـوب شـــو

مولوي صالح محمد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲. نوامبر

تقریظ

داخبـاررنګین ګلزاردی اخبـارنـه دی چې هزاریی زه یم ولی ګلزارنـه دی

علم زده کړه ګوره جهل په کارنه دی که دپلاردی چي جاهل دی په لارنه دی

کـه بی علمـه خبرداردی بی خبردی که هوښـــیار دزمانی دی هوښـــیارنه دی

که ځوک سود غواړي دعلم سوداښـه ده پـه ګرمی ده دی بـازاربـل بـازارنـه دی

که ســود ا کړی دوکانداردہ علم ګوره بـاانصــــافـه ترده بـل دوکـانـدارنـه دی

خوارهغه شـي چه دعلم نه غافل شـي چـه دعلم دولـت مومی بیـا خوارنـه دی

کـافران ګوره پـه علم جهـانګیرشــول مــاوتــالــره دانــنـګ وداعــارنــه دی

مړه ویده دواړه یو رنګ وی په غفلت کــــــــــــــــــــي مړیـه بولـه هرســړی چي بیـدارنـه دی

له غفلت پورته خونخواره بلانشــــته کـه زمـری ځـوک خـونـخـواربـولـی خـــــونــــــخــــــوارنـــــــه دی

موافق دزمـانی ســره رفتـار کړه مخـالف دزمـانی شـــه رفتـارنـه دی

زمـانـه وی کلـه ګرمـه کلـه ســـرده تـل ترتلـه پـه چمن کي بهـارنـه دی

که فلک دغیرپه کام شـه غمګین مشـه پـه دی ژرنـده همیشـــه دچـاوارنـه دی

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه مې نه اوري دترکوله وصـــاله   څو چيچلی يې دزلفو پـه مـارنـه دی

مســـتغني زه دمين په خپل ګفتار کړم   ســـتاپه شـــان ګفتاردهيڅ چاګفتارنه دی

مســـتغني يم زمـا نوم عبـدالعلي دی   زه پښـــتون يم په بل قوم مې څه کارنه دی

فارســي شـعرمې مشـهوردی په جهان   پـه پښــــتو ژبـه مې شـــعرشـــعارنـه دی
کـــــــــــــــــــــــــــــــــــي

دعبدالعلي مستغني په ژبه

دغلام حيدرتقريظ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلورم کال اتمه شماره ۴ مخ صفر ۱۳۳۳ قوس۲۷ ۱۲۹۳ دسمبر ۱۹

په کابل کې چې اســـتیژی بار به وړی دصـــندلی که له لوژی کیژی غم به خوری دصندلی

که دی څه هم دستارنه وی اوپه پښودې پیزارنه وی خورا شـــــه اولوی تلتـک بـه رغوی دصـــــــــنــــــــــدلـــــــــــی

که دڅه خونه کوچنی وی لویشت په لویشت داکمکی وی لس پــه لس کې لوینغری پــه جوړوی دصـــــــــنــــــــــدلـــــــــــی

لـــه اولـــه بـــه دقـــوس تـــراخـــره دحـــمـــل پنځـه میاشـــتی پـه کـامل تعظیم کوی دصـــــــــنــــــــــدلـــــــــــی

شـــکوه مکوه افغـان صـــنـدلی عظیم نعمـت دی څه شــــه خوند که تودې شـــپی اومرکې دصـــــــــنــــــــــدلـــــــــــی

دمولوي صالح محمدشعر

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

تــه کــره دځــمــکــې ګــوره نـــظـــروکـــه زمـــا وروره
ځـــه عـــجـــیـــبـــی اوازی دی رنـــګـــا رنـــګ نـــنـــداری دی

عــالـم ټـولـه دی پــه شـــورکــې مرد وزن پـه شـــورما شـــورکې
دبـــعضــــــومــخ تــرقــي تـــه دبــعضـــــو داوپســـــتـــی تــه

ځـینـی نـورملـکـونـه نیسـی ځـینـی خـپـل سـاتـلای نشـي
بعضـــو نوی تهدای کشـیشـو بعضــو خپـل رهنمـای پریښـو

ځــیــنــی والــوتــه هــواتــه ځـینـی شــوه پـرځـمکـه پـاتـه
یــوعــجــب رنــګــه احــوال دی شـــورمـاشـــوراوقــال مقــال دی

دنــیــاده پــرشـــــور راغــلــی تــوریــدلــی قــهــریــدلــی
لــوی دول چــې پــردنــیــا دی پــه یــورپ کــه پــه ایشـــیـادی

ټول پــه جنـګ ســره اختــه دی پــه ســــرووویـنـواغشـــتـه دي
بـردنـیـا تـرخـپـل ســـرتـیـردي خــان ومــان یي بـاالکـل هیردی

پــه یــورپ کــې زلــزلــه ده ســپینـه ورځ پـه توره شــپـه ده
دجـــرمـــن پـــرغـــلـــبـــه ده زمکـه ســره ددوی پرشـــپـه ده

بــل دی هــرچــیــری اورونــه دتـــوپـــوکـــیـــږی وارونـــه

www.pukhto.net

په هوادی جهازونه په اوبوکي ابگوتونه

هم په ځمکه دی ریلونه په دشتوکي موترونه

دتوپوتوردربهاردی دسروکریچوشرپهادردی

دټوپکوټکه هاردی دمردکو شرکه هاردی

هم دپاسه بمان اوری هم کشتی بلا دی نوری

لوی عظیم مهلک توپونه دپرمدهشه اوازونه

پردشمن کوی وارونه ورانوی هریورشهرونه

په لکو عالم قتلیږی په لکوهم اسیریږی

دقرنولوی دولتونه دعمروسلطنتونه

په یوه ان کي شي برباد ددشمن په زړه سی ښاد

شه برباد قوم په خراب شي پوش عظیم لوی اضطراب شي

یوسه بل راشیه سی خپورپل ایستاده

دبلجیم وحال ته گوره له دی حال دی خدای ژغوره

په یو ه ان سوبرباد دجرمن زړه سوپه شاد

یوعجیب رنگه احوال دی یوغریب منقلب حال دی

جرمن دی خدای گمارلی روس انگریز ته یي شکارلی

روسیان ژاړی زار زاری کي جرمن خاندی خوشحالی کي

انگریزان په ویراخته دی دیرمغموم خوراخپه دی

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

په فرانس کې ولوله ده دجرمن پرغلبه ده
الواصل چې يواحوال دی چې تعبيريې ډېرمحال دی
خوشحال دی مسلمانان خصوصا بيا افغانان
څه عجيب يوشه فرصت دی خدای راکړی غنميت دی
همت گوره دترکانو درومیانو عثمانيانو
بيدارمغزکاملان دی باغيرت عاقلان دی
دسلطان همت ته گوره مردانه غيرت په کوره
دهمت توره يې کښکلی دغيرت په لاس نيولی
افرين دی پرهمت وی صددتحسين دی يوغيرت وی
چه فرصت په پيدا و روان شوپه رښتيا
غرمی وکه وررهی سو مقابل هم درروسی شو
ځينی ونيوی قفقاز په مطلب سوسرفراز
هم پرمصری حمله وکړه هم په سيوېزيې چپه وړی
بلې بلې شه فرصت دی خدای راکړی غنيمت دی
عطا شوی دی له پاسه مفت يې مه باسی له لاسه
ای زمابرادرانو! ای جمله مسلمانانو!
شه فرصت دی خدای راکړی شه نعمت يه عطا کړی
چه کفارسره اخته دی په سروونو اغشته دی

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـــکری وکې چې ســـی زیـاد کـافـران ســـی تـول بـربـاد

همیشـــه بنـــه فرصـــت نه وی تـل بـری پـرغـلـیـم نـه وی

گـاهـی گـاهـی ســـی پـیـدا مـدام نـــه وی پـــردیـنـــا

تـیـرکـلـونـه کـه مـنـظـر پـه احـوال کـه څـان خـبـر

چـه پرموږ بـانـدې څـه حـال وو پـرېشـــان زمـوږ احـوال وو

دکـــفــــاروغــــرغــــږی وی شـــپـه و ورځ پـه موږ نغری وی

تـرخـولـه تـیـری بـی کـولـی لافـی شـــافـی بـی وهـلـی

وحـــرم تـــه یـــی نســـبـت دوی کـــاووپـــه جـمـعـیـت

خـدای اختـه کړه اوس پـه خپلـه ســـره وژنـــی یـولـه بـلـه

دادخـــدای مـــهـــربـــانـــی ده دخـــالـــق نـــگـــهـــبـــانـــی ده

چـه یې موږ کړو ځینی خلاص شـــکـری وکـې پـه اخـلاص

بـلـې بـلـې مـهـربـان دی دمـظـلـومـونـگـهـبـان دی

لـــه ظـــالـــم انـــتـــقـــام اخـلـی دی هـمـیـش مـدام

ای بـــاری پـــروردگـــاره ای قـــادره ای غـــفـــاره

خـوار افـغـان تـاتـه زاری کـه بـیـا زاری پـه عـاجـزی کـه

مـوږنـگـاه کـې لـه افـاتـو لـه جـمـلـوانـقـلابـاتـو

پـه ســـایـه کـې مـودده شـــا زمـوږ امـیـرحـبـیـب الله

اســـوده لـری ای خـدایـه ای هـادی اورهـنـمـایـه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولوي صالح محمد

زړه ځمادک لـه میـنـی دوطـن خپل وطن ماته غزیزدی ترخپل تن
هریوګـل می دوطن پـه مـادېرګران دی ترکشـمیره ترپـاریسـه ترلنـدن
شـیرین ځان می په شـیرین وطن فدادی زه خودارنګـه فرهـادیمـه کوهکن
ګـلسـتـان مـی دوطـن لادرکـنـاروی خـارسـتـان دی دوطن راتـه ګلشـن
دوطن پـه حمـایـت کې ځـان مبـاح دی پـه دامینی کې لازم دی سـرباختن
دچاپه سـرکې چه سـودا دوطن نه وی سـردده دی مسـتحق دی بریـدن
چـاپـه زړه کې چـه جنون دوطن نـه وی دهغـه زړه ه دی خـدای همیش لری غـمـجـن
سـاکنان دخپل وطن چې څوک غیربولی هغـه غـداردزمـانی دی هم دشـمن
کـه دېـردی پـه جـهـان کـې عـزتـونـه دیرعزت دی پـه خـدمـت کې دوطن
دملت ودېن سـراج اعلیحضـرت دی پـه جهان کې لکه نمردی دی روشـن
هسـی شـان ترقي شـوی دده په عهدکې چې پـه کـاروی دوی دپـاره څوزامن
مـدرسـی اومکتبونـه اوس جـاری دی دهـرعـلـم دهـرکسـب دهـرفـن
شـه توپونه اوس جوړیږی په کابل کې اسـتغنـاموشـوه لـه ګروپ دجرمن
هم اخبـارموشـایع کیږی پـه وطن کې دېرمرغوب لکه محبوب شـه مزین
یومـدیریـې چې جـامع دکمـالات دی خدای دی دی سـالم سـاتی له هرحزن
واقعـات موچشـم دید شـوه دهرشـهر کـه پیکن دی کـه لندن دی کـه برلین

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخردعـا دافغـان داده ای صـــــاحبـه چه اسلام صـاحب دجاه کړی ذولمنين

غلام محی الدين افغان

۲۳ شماره تاريخ ۱۵رمضان ۱۳۳۳ هـ ش ۵ اسد ۱۲۹۳ ۲۸ جولای
خلورم کال ۲۳ شماره

روژه

روژه مـيـاده بـخـتـوره ځان خـبـرکـه سـنـوره
دروژی فضـايـل دېـردی لـه حسـاب تـرحـدتـيـردی
خـوراډېـرپـه ثـوابـونـه دی پـه ډک تـول کـتـابـونـه
روژه خـدای ده خـاص کـړی وخپل ځـان تـه منسـوب کړی
داحـديـث شـريف قـدسـی دی پـداشـان ,الصـوم لـی, دی
د,انـا اجـزی, بـه گـوره دی ددې پـه شـان کې وروره
خـدای ويـلـی پـه قـران پـه شـه طوراوپـه شـه شـان
چـه شـهـررمضـان ,انـزل فـيـه الـقـران,
خورانيکـه ميـاشـتـه ده جـانـه ځـان پرپـوه کـه پـرمـا گـرانـه
رحـمـانـی انـوارلـه پـاس رالـيـژی سـم لـه لاس
هـم دهـرچـارزق دېـريـږی نـعـمـتـونـه پـريـوانـيـږی
روژه دری قسـمـه ده جـانـه ځـان کـه پوه واوره لـه مـانـه
درجـه چـه پـه ادنـاده ځـان خـبـر کـه هـغـه داده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه خوړل اونه چښل دی   اودبطن وفرج ساتل دی

داروژه ده دعوامو   مطلق مسلمانانو

دنیکانو روژه داده   چه مقبوله د مولاده

باید ټول اعضا نګاه کړی   له ګناهه یې پناه کړی

ته په پښونه په لاسو   نه په نو رواندامو

پرګته وکي اقدام   خپل ځان وساتی مدام

اواعلی درجه داده   چه ترتولوشه اعلی ده

چې زړه پاک له ماسواکړی   وابسته یې په مولا کړی

دا روژه ده دخاصانو   دباری د مقبولانو

چه روژه یې وی ګناه کی   فایده نه کی ځان تباه کی

روژه تی چه ګنه کاروی   په مثال ددي بیماروی

چه پرهیز کي میوه خوری   اوپه لوی لاس زهروخوری

صالح محمد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم کال دوهمه شمار ه ۷ – ۸ مخ ذیقعد ه ۱۳۳۳ هـ ق . ۲ سنبله ۱۲۹۴ هـ ش ۱۲ سپتمبر

پښـــــتـــو ژبـــه ده شــــــريـــنـــه هـــم فصــــيـحـــه هـــم مـــتـيـنـــه

قـــواعـــد يـــې خـــوراښــــــه دی فـــوائـــد يـــې هـــم لـــږ نـــه دی

داوســــــــيـــــعـــــــه ده خــــــورا تـــــرټـــولـــــو ژبـــــو ددنــــيــــا

کـــه تـــاريـــخ تـــه نـــظـــروکـــې پـــــراثــــاريـــــې ګــــــذروکـــــې

دابــــه شــــــــي درتــــه ګـــويــــان چـــه ای لالـــه ای ځـــمـــا جـــان

زه خــــوراقـــــديــــمــــه يــــمــــه پــه کــوښــښ بــه ســمــه شــمــه

شـــــعــــــراراپـــــکشــــــــي ډېـــــردی تـــرحســـــاب وتـــرشــــمــــا رتـيـردی

اثــــرونــــه دی جـــــوړ شــــــوی ادبـــــيـــــانـــــو دی لــــيــــکـــلـــی

کــــه بــــيــــان کــــمــــه نـــومـــونـــه پـــه کـــارکـــيـــږی دفـــتـــرونـــه

تـــنـــهـــا يـــوخـــوشــــحــــال خـــان ګـــوره تـــی ديـــوان چـنـــور کـــه ای ورورره

څـــه الـــفـــاظـــی مــــــســـتــعــمـــل کـــږه مشــــکـــلات يـــې تـــمـــام حـــل کـــږه

طـــبـــيـــعـــيـــت يـــې لـــور روان دی چـــه بـــيـــدل دی دافـــغــــان دی

نــــزاکـــت کـــش څــــه بـــيــــان دی چـــه شــــــوکـــت ده تـــه پـــيشــــانـــدی

چـــه بـــيـــان دخـــط وخـــال کـــې صـــــايــب پـــاتـــه حـــکـــيـــم لال دی

صــــــنـــايـــعـــوکـــې ســــــلـــمـــان دی بـــدايـــعـــو کـــې طـــوفـــان دی

کـــه دهـــجـــری پـــرلارســــــپـورشــــــې قـــانـــی بـــه ورتـــه چـنـــورشــــــې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنهانه قدیم خیال دی چه دی یغرق په خطوخال دی
جداطرزلوی جدید هم اعلی دی هم مفید
تعلیمونه درکوی دی له هرشي دی خبروی دی
دصحت دحفظ دپاره قواعد کي درشکاره
داولاد په تربیت کي خورادپرتاکید شدت کي
هم په شکاردی پوهوی دی هم شه کارد رزده کوی دی
په تاریخ کي فکردی کړی دعلوموذکردی کړی
جیوکریفی کي دغریږی په هررود کي دی ګډیږی
چه فارسي اشعارد ده دی هغه هم بی خونده نه دی
پشتو غوندی هرسونه دی بیاهم دوی بدنه دی شه دی
تخلص خپل دی ایژدی په پارسی قول کي روهی
په پښتو کي چي مقال کړی تخلص خپل دی خوشحال کړی
عرض داچي خوشحال خان دی خوراشیرین بیان
هم دده له شه کتاب مامعلوم کړمستطاب
په پشته یوزرووشل یوبل هم باید شمیرل
تولد سو خوشحال خان چه خوشحال یي کړجهان

عبدالهادي داوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلورمه شماره ۸ مخ پنځم کال ۱۸ میزان ۱۲۹۴ هـ ش ۱۱ اکتوبر ۱۹۱۶ ذی الحجته ۱۳۳۳

قصیده

امید مکړه چې همیش به یې خوشحال   پـه دنیـاکې دی هرشـــي لره زوال

هیچ شـــي لره ثبات اوقرارنشـــته   دی ثبـات دمحمـدثـانو دیرمحـال

پادشـــاهان دګذشـــته زمانی څه شـو   چه دوی ووصـــاحب دجاه اودمنال

خبردار له ســـکندره کل جهان دی   چه دی لاړ شـــوله دنیا نه بی مجال

لاشـي مړشـي چه اجل وده ته راغی   نه په کارېې پادشـاهی شـوه نه اقبال

دبـابـل اودنـیـنـوی ســـلـطـنـتـونـه   داسې تیرشـو لکه تیر شـي دچاخیال

دبرمکو کروفرپه داشـــان تیرشـــه   لکه تیرشـــي په خوبنـــی اندک حال

وروره ته که شي فصیح لکه سبحان   اوکه یې لکه یوسـف صـاحب جمال

اوکه فرد فریدون تاته حاصـل شـي   اوجمشـید غوندی دجام شـي مالامال

اوکه عقل دلقمان جمله ســـتاشـــي   معمرلکه چه نوح شـــي ته په کال

اوبه ونه که درازلکه چه عوج شـــي   اورســـتم غوندی که ته یې قوی بال

اوپه عدل کې که ته لکه عمرشـــي   کـه پـه حیـاکې شـــي عثمـان خوش خصـــــــــــــــــــال

اوکه ته په قرائت کې اپ کعب شـي   ابوذرغونـدی کـه یې صـــادق مقـال

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــه شـــجـاعـت کې کـه خـالـدزوی اوپــه خـط کـې عـلـی زوی دهـلال دولـــــــــیـــــــــدشـــــــــي

الغرض چه مکمل به هرفرصـــت نـه دســيال وی پـه دنياکي نـه مثال شـــــــــــــــــــي

چـه داعی داجل تـاوتـه نـازل شـــي تـه بـه وکړی لـه دنيـا نـه ارتحـال

ای افغان ناصـــح مشـــه ونورچاته مگرته که شـــي کاربند په خپل مقال

غلام محی الدين افغان

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهمه شماره پنځم کال میزان ۱۲۹۳

زمـا زړه دوینـو ډک دی بیقـرار نن سـتم دکـافرانو شـو بسـیار

درسـول درویه فضـل وکړی رب پـه امـت دخپـل حبیـب بزرګوار

سـتمونـه دکفـاروچـه حسـاب کړم دوی تیرشـوی بیلـه حدولـه شـمـار

دوی په زړه کې رحم نشته په اسلام جوړیې دپرلکـه جوړپـه اهـل نـار

طـاقت نـه لرم چـه لږ بیـان یې وکړم ددې جفـا لـه سـتمونوخـه اخبـار

ترسـایـانوکـافرانووقصـد کړی چـه دمسـلم دپـاتـه نشـي یو دیدار

شـي اخراج مسـلمانان ټول له یوریا حلقـه تنګـه دپـه دوی شـي دپرکـار

ورو ورو دپه اشـیا کې هم مفقود شـي مګرخوک چه دصـلیب شـي پرسـتار

دصـلیب بیرق دپاس په مکه شـي یو دوشـي په مدینی تاخت وتاتار

مسلمانان چه نوی بیاپه نصـاری شي پـه رضـا یـاپـه جفـاوارہ کفـار

نن یونان باغی له حکم دسلطان شـه صـبا ورځ سـرو په شـوه خودمختار

انګریزووچـه خیرخواه یودبلوچو پـه داچل یې کړقبضـه ددوی دیـار

دقـلات خـان اوس بـنـدی دی پـه لاهـوركـي ځکه دانګریزبلوچستان شه باج ګذار

مراکوکې چه د ورونو سـره جنګ وو اوس فرانس پـه کې عزیز دی بی پـیـکـار

پـه ایران کې هم دغسی حـال بنـکـاریـږی چه ټول شـوی کرکان دی په مردار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

په فریب یې مسخرالجیر پاکړه   هم تابع داسې سلطان دزنګبار

دانګریزدېرفریب په داویناکې   چه خیرخواه یود ادم دټول تبار

هیڅ مطلب نورنلرو په زړه کې   تمیزتاسوحواموروه ادم پلار

اعانت لره راغلی یوله لری   دخوارانو کړومدد برادروار

غرض داوی ځان نمایان کړی په ښه شان   دوی خوظالمان لکه لیوان دی دېرمکار

شرمښان چې یوځل پریوزی په رمه کې   لحاظ خونه کړی دکباراودصغار

فلسطین چه په قبضه کې داسلام دی   په اسلامبول کې داسلام وی برقرار

په مسیح زما قسم چې دوی خواهان دی   چه علاج غوندی مبزکاندی په دار

دانجواوصلیبی جنګونه که نه وو   په منبزباندې له یورپ دتارتار

دسلطان صلاح الدین په زمانه کې   تول یورپ چه یورشلم کره حصار

له کفارواکثرمړه شو په میدان کې   نورشووخلاص په هرهمت اوپه فرار

سه قصوروه داکلام په باب لیکلی   چه روضه دامام کړه کوله بار

بیا جنګ و ه دطرابلیس په افریقه کې   چه مسلمان شوشهیدان هزارهزار

نه سپین ږیری یې دسلوکالوپرینښود   نه په غیږکې دمورطفل شیرخوار

چه عمل زموږ بدل شوحال موبل شو   لکه وی وعید لره لوری دقهار

دېرکلی یې خالی کړه له سرونه   عمارات خالی وشوه بیا په نار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ســـتمونـه داتلی ســـــه عجب نـه دی   چـه لږ حــال دانگریزانو کړم اظهــار

پـه ظـاهرکې انگریزان مهذب تردی   پــه بــاطن کــه دوی بـدتردنورکفــار

اول داچې اوس سالارددوی کنجزوی   چه یې مرمهدی ســـورکړی ووپه دار

هغه پوپ چې دمســـیح قایم مقام دی   مذهبی ددوی ســــرداردی هم یې پلار

چــه دکـړی ووبـیــان اطــالــیــه تــه   چه اســـلام دی دېراشــــد اغزی دلار

دېرثواب دی چه خارلری شــــي لـه   هم پلاری که دی نه وی نور ار زار لاری

اتلی داســـي اســـتبعال داســـلام کړی   لــکــه شـــــي درووابـنــه دمـرغـزار

قلم بنــدبــه يې زرمــه بخره نکړی   که ته جوړکړی قلمون تول اشـــجار

دعـــادافـــغـــان داده ای خـــالـــقـــه   چه تل وی تول دشـــمن ذلیل همخوار

غلام محی الدین افغان

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسمه شماره ۳ ــ ۴ مخ ربیع الاول ۱۳۳۴ هـ ق ۱۶ جدی ۱۲۹۴ هـ ش

۷جنوري ۱۹۱۶ پنځم کال

پـه عـالم کې څـه غوغـا ده نوپوهیږم　　چه دروغ ده که رښتیا ده نه پوهیږم

نن دکفروداســــلام ســــره حملي دی　　غلبــه ده کــه غزاده نــه پو هیږم

چه اســلام لره به غم وی که ســاده ده　　داژړاده کــه خنـدا ده نــه پوهیږم

جنګ دکفروداســـلام کـه قیامت دی　　اخرت دی کــه دنیــاده نــه پوهیږم

خدایه دادیورپ جنګ دی که محشردی　　نــه پوهیږم څــه بلا ده نــه پوهیږم

دیورپ دخلقو جنګ که رســتختیزدی　　کــه دکـل عـالم فنـاده نــه پوهیږم

رڼا ورځ یې زما په سترګو توره شپه کـــــــــــــــــــــــــــــــره　　توره شـــپه ده که رڼا ده نه پوهیږم

عـاقلان دی زمـانی دی لیونی کړه　　داجنون دی که ســـودا ده نه پوهیږم

مســـتغني کـانـدی وینـاپـه هرژبـه　　چه دده څـه مدعـاده نـه نه پوهیږم

عبدالعلي مستغني

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶ شماره پنځم کال ۳ مخ جماد الثانی ۱۳۳۴ هـ ق ۲۹ حمل ۱۲۹۵ ۱۸ اپریل ۱۹۱۶

اطاعت داول الامر فرض عین دی بلي بلي ثابت شوی په قران

اریدلی به دی وی چه خلق وایي رعایادتول پسونه شه شبان

هغه پسه چه اطاعت دشبان نه کي خودبه یي وخوری دی لیوان اوشرمښان

پسه دځان په شروخیرکله پوهیږی له رمه ووزی لقمه سی دګرګان

چه جداجدا سی دوی خپل شپانه لیوه خپل مطلب حاصل کي په داان پرېږدی

چه لیوه په رمه ګډ سی حال یي داوي په سروونو تول لړلی پري لمان

جدا مه شه جدایي توره بلاده همدغه له خدایه غواړي دښمنان

ددښمن همدامطلب دی مثال واوره لیوه څه غواړي له خدایه بادوباران

جدامه سی له رمی شپانه قبول کي اوکه نه وی بیابه وکي دېرارمان

په رکاب کي په سرورکي شه تابع سی شکری وکي زموږ شبان دی مهریان

دهرشپه تعظیم لازم پر هرمیږی اوکه نه کي خود به وکي دېرنقصان

باری خدایه ته توفیق راکي وموږ ته چه دخپل پادشاتابع شوپه ښه شان

شه توفیق داطاعت وموږ ته راکی چه دی خپل امیر تابع سو په قران

څونه لوی نعمت درب دی پرموږسوی چه پادشاه مومسلمان دی هم افغان

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه لویه مهربانی دخدای ده جانه چه خپل قوم دی زموږ شبان

خدایه ورکه جدایي اودوم رنګی کي تولـه یو کاندی جمله مسلمانان

مولوي صالح محمد

۱۹ شماره ۵ مخ شعبان ۱۳۳۴ هـ ق ۱۳ جوزا ۱۲۹۵ پنځم کال

درحمان بابا په شعر مخمس

دډیرعمر تمناکوی ترکومه دځوانی چمن په زړتیاکوی ترکومه

همیشه به خوب خنداکوی ترکومه اعتماد به په دنیا کوی ترکومه

دارفتاربه پس شاکوی ترکومه

ښوبه ګرزی په دنیا پسی زهیره ښوترښونه یې په غمکې یی دلګیره

ای دخپل نفس وهوا په دام اسیره ښوبه پټ له مرګه ګرزی سپینه ږیره

په روشانه ورځ په غلا کوی ترکومه ښوترښوتن اسانی پردنیا غواړي

ښوترښوبه له خپل عمر بقا غواړي ستامثال رحمان ویلی دی که غواړي

چه ددهرله یارانو وفا غواړي صیاد ی په دعنقا کوی ترکومه

عمر تول تیرسو په لهو په لعب کې زنده ګی موده په رنج اوپه تعب کې

نه هیڅ یو په زړه کې بیره دخپل رب کې شکرنه کووهریودې په غضب کې

ښوبه خوف اونه رجا کوی ترکومه تـه چه دابدی پیری کې په دنیاکې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

په څه ســـترګو به دړیږی په عقباکې ‌ شـــیرین عمر د کې تیرپـه دی هوا کې

چه شپه تیره کې په خوب ورځ په خندا ‌ تـه بـه داخوب وخنـداکوی ترکومـه کـــــــــــــــــــــــــــــــــې

دروغ پرپړده رښـتیا وایه نیکه صـفاته ‌ بدخواهی مه کوه نیکخواه اوسـه هرچاته

همدغـه دی نصـــحیت زمـا وتـاتـه ‌ راســـه راســـه مخـامخ وایـه ومـاتـه

داغیبـت بـه پس شـــا کوی ترکومـه ‌ نه دخدای ه دی شـــا نه دی وطن حق داداکــــــــــــــــــــــــــــــــــه

نه به عمر دی له ځانه څوک رضـا که ‌ بلکـه هرڅوک جوروی چې دپیـداکـه

ننګ نـاموس دپـه لوی لاس ســـرولی تــــــــرشــــــــــاکــــــــه ‌ دوطـن بـه حق جفـا کـوی تـرکومـه

چه ددین بناورانیږی باک دی نشـــته ‌ په رشـوت ګوتی جوړیږی باک دنشـته

ګنـاهونــه دزیـاتیږی بــاک دنشـــتـه ‌ ورځ په ورځ نیکې کمیږی باک دنشـته

تـه بـه د مری نـاروا کوی ترکومـه ‌ پرتـاحق دوطن دادی ځـان خبرکـه

شـه یه غوا‌ړه اوله بدیه لاس په سـرکه ‌ هرســـړی ددې وطن خپـل برادرکـه

دوروری لاس په اخلاص وده ته ورکه ‌ راســـه پرېږده تربورتیـاکوی ترکومـه

ته چه غلاو دشـــمنی کوی له وروره ‌ ورک ســه ورک ســه ســپی مه رازی تــــــــــــرکـــــــــــــــوره

عمـل نیـک ځـان کـه خلاص لـه دی پـــــــــــیـــــــــــغـــــــــوره ‌ دغـه وضـــع ده خوراه بـده هرګوره

تـه بـه دارنګه ســـپیتیا کوی ترکومـه ‌ چه قضـــا شـــته حاجت نشـــته وبیان ته

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خبره ده معلومه و جهان ته ته چه پند وايي ناصـــحه ورحمان ته
چپ سه چپ سه نصيحت مه که افغان
تــــــــــــــــــــــــــــــــــه

شـــکايت بـه دقضـــا کوی ترکومـه

مولوي صالح محمد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹ شمار شعبان ۱۳۳۴ هـ ق ۳ جون ۱۹۶۱ م ۱۳ جوزا ۱۲۹۵

پنځم کال صفحه ۶-۵

درحمان بابا په شعر مخمس

ښوک چي ورک له خپل وطن وی ښه به ښوب کا ستمګر چي ګلبدن وی ښه به خوب کا

مبتلا چي په شيون وی ښه به خوب کا هغه ښوک چي به مين وی ښه به خوکا

چه فرهاد غوندی کوهکن وی ښه به خوب کا داجهان دی پاته تانه هم له مانه

دقضا چاره خونشي له لقمانه ښوک کری نشي علاج دمرګ دوانه

هرنفس د سری تله دی له دنيانه چي يي هرساعت رفتن وی ښه به خوب کا

له خوشي اومسرت نه خنداکيږی په بيلتون کي خندانه وی ژړاکيږی

خوب بستربانديې سره داشناکيږی چي عاشق له خپله ياره جداکيږی

که دسلو شپو کرمن وی ښه به خوب کا چه مفتون شي ښو اوربل دده په زړه شي

ناشنا له خواکه خوبه له ليمه شي عاشق نه دی که بی ياره دی ويده شي

درقيب له جوره خوب دعاشق نشي دهغو چي ياردښمن وی ښه به خوب کا

بی کسی می هرکزنشوه غمګساره ازاده لکه لاله يم له ګلزاره

تماشي ته می عالم راځی بيشماره چاونه ويل چه له ښه يي بيقراره

چه په اورکي يي وطن وی ښه به خوب کا زه په شان دکواکب شب زنده داريم

هرګزنه يم سترګی پټی بی قرايم هرسحر زه له ژړا سره دوچاريم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناســـت به يم كه داشـــناخپل ډېرافګاريم   څوک چې داســـې زار غمژن يې څه خوب کـــــــــــــــــــــا

دچاکارچې شـــکايت ســـی له هجران   ممکن نـه وی چـه بيرون شـــې لـه نيرانـه

اميـد مکړه خوب خنـدا شـــوپـاتـه تـانـه   خوب خنـدا پـه بيغمی کيږی افغـانـه

چې يې بـل اتش پـه تن وی څـه بـه خوکـا

غلام محی الدين افغان

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل داهل وکمال په فضیلت کي

بی کمـال دبـاکمـال کلـه همســـــردی هم قیمـت کلـه گوهرســـــره حجردی

باکمال ســــړی په مثل دبادشـــــادی پـــه ظـاهره کـــه مفلس اوقلنـــدردی

کــه لبـاس دبی کمـــال وی دزربفتو دائی ځـل دی دحریروهغــه خردی

کــه لبـاس دبـاکمـال وی دکربـاســـو کمـال ده لره خلعت دی هم زیوردی

ځوک چه نه لری کمال واوره افغانه کــه غنی وی لاخوتـانــه مفلس تردی

غلام محی الدین افغان

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۴ شماره ۱۵ مخ شوال ۱۳۳۴ هـ ق ۱۰ اسد ۱۲۹۵ هـ ش ۱۱ اکست ۱۹۱۱

پنځم کال

دخوشحال له شعره انتخاب

پښــــتانــه کــه ادم زاد دی پــه خــویــونــوکــي عــنــاددي

نــه هــمــت لــری نــه عــقــل خوبش هرگوره پــه فســـاد دی

نــه دپــلارپــه ویــل کــارکــا نــه پــه نــغــت داســـتــاددي

چه په دوی کي یوپي شـــه وی دهــغــه دســـرجـــلاد دی

یودبـل پـه کمی نـاســت دی ځـکـه تـل پـه بـلا یـاددي

اول زه دانـــوردپســـه څـو شـــتـه واړه داهـدا دی

پـه نـفـاق یـي واړه ورک کړل کـه شـجـاع دی کـه جواردی

نــه قــدرشـــتــه نــه پـدل دپــرتــرمــوروتــرجــاددی

دالاشـــکرکړه خوشـــحالــه چـي بـنـده نـه دی ازاد دی

خوشحال ختک

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهمه شماره شپږم کال څلورمه اوپنځمه صفحه ذیعقده ۱۳۳۴ هـ ق ۳۱ اګست ۱۹۱۶ م ۸ سنبله ۱۲۹۵

دپرڅنا دخپل مولاکرم چې اوطان موخپل دی　که خیبردی که کنړ دی که لغمان موخپل دی

قندهار هرات،مزارهم بدخشـــان موخپل دی　شـــکرشـــکرباغ موخپل باغبان موخپل دی

ګل موخپل بهارموخپل بســـتان موخپل دی　ګل موخپل ســـوســـن موخپل ســـنبل موخپله

ریحـان خپـل نرګس خپـل ســـمن موخپلـه　کشـــت موخپل زمین موخپل ګلشـــن موخپله

ســـروه خپـل بلبـل خپـل چمن موخپلـه　لالـه خپـل ارغوان خپـل دامـان موخپـل دی

سپین موخپل همشـین موخپل جاله موخپل دی　جـال موخپـل کمـال موخپـل حیلـه موخپـل دی

صـــید موخپل ماهی موخپل میله موخپل دی　نشــــه موخپل خمارموخپل پیاله موخپل دی

بزم موخپل ســـاقی موخپل دوران موخپل دی　پســـته موخپل بادام موخپل روغن موخپل دی

عنـب خپـل انـارخپـل وطن موخپـل دی　طبیب خپل حســـیب خپل دشـــمن موخپل دی

ګلیم خپل بـازارموخپـل کشــــتن موخپـل دی　زمکـه خپـل رود موخپـل دهقـان موخپـل دی

هرصیغه دنحومستقبل دی که ماضـی موخپل دی　یوتن که ناراضـــی خیردی زرتنه راضـــی مـــوخـــپـــل دی

هرطرف کـه غردی اوکـه ســـمـه ا راضـــی مـــوخـــپـــل دی　شـــاموخپل ګداموخپل قاضـــی موخپل دی

ســـپاه خپل رعیت خپل دیوان موخپل دی　کارموخپل روزګارموخپل محصـــول موخپل دی

غل موخپـل قـاتـل موخپـل مقتول موخپـل دی　ردکـه مســـتقـل دی کـه معزول موخپـل دی

خان دی که ملنګ دی که مقبول موخپل دی　کوتوال خپل پهره دارخپل زندان موخپل دی

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشـي چه تول خپل يوپه اخلاص څه نوکری وکـــي
ځوک چي دی نادان وی هغه کس ته رهبری وکـــي

هرســـاعت دوعا دخپل پادشـــاه ددليری وکي
پردی نشـــتـه گرده خپـل يو شـــکری وکي

ملک خپل افســـر خپل ســـلطان موخپل دی
درست سره اخباريو ديوانه په ميان کي نشته

بی دجان قربان بل افســـانه په ميان کي نشـــته
هيڅ دفرانســـيونشـــانه په ميان کي نشـــته

شـــکرشـــکرچي بيگانه په ميان کي نشـــته
مـديرخپـل اخبـارخپـل زبـان موخپـل دی

چـه پـادشـــاه زمونږ دی مهربـانـه نظروکـه
دپرعالی يي نيت دی په څه شـــان نظروکه

څـه حـاکم راکړی عزيز جـانـه نظروکـه
عـجـب عصـــــردی افـغـانـه نـظـروکـه

ژبـه خـپـل بيـان خـپـل قـلـم مـوخـپـل دی

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دو همه شماره شپږم کال ۵ ـ ۱ مخ ذیعقده ۱۳۳۴ هـ ق ۳۱ اګست ۱۹۱۶ م
۸ سنبله ۱۲۹۵ هـ ش

دخوشحال ختټک په شعر باندې مخمس کلام مولوي صالح محمد

تل به دارنګه فرصـــت وی که به نه وی پردنیابـه می عزت وی کـه بـه نـه وی
زمـا بـه دارنګـه حرمـت وی کـه بـه نوی ســاقی تل به دداســت وی که به نه وی
لـه جهانـه بـه مهلـت وی کـه بـه نـه وی په میدان دعشق ورګډ سه کوک رباب که
کـه پـه ســربرابرنـه وی غوږ پـه تـاب کـه پرمجمر دعشــق یې خپل زړګی کباب که
راســه پرد میوجـام پـه می نـاب کـه تل به هســی فراغت وی که به نه وی
کـه ددید هوا لری بنـــه فرصـــت نن دی غمازنشـــته ځای خالی فراغت نن دی
ژرســه ژرســه که یې ګوری مهلت نن دی هرهوس چه دصورت کي ساعت نن دی
ګوره کال ته به صـــورت وی که به نه وی دوطن پـه رنج اختـه یم بی ترتیـب
نـه رغیـږم بـه دوا ای زمـا نصـــیب ای زمـادســـترګوتوره ای حـبیبـه
پـه رښـــتیـا ومـاتـه ووایـه طـبـیـبـه چه درنج به می صحت وی که به نه وی
نن خوبیا فرصـــت ومـاتـه راڅرګند دی ددیدار دوعدی څنګ عجب خوند دی
پـه هوا می ددیدن زړګی خورســـند دی دوصـــال وعده دی وکړه ستا سوګند دی
پـه داکارکي بـه غفلت وی کـه بـه نـه وی ستادعشـق په اورکي وسوزم ایری شم
کـه بی قـدرلکـه خـاوری دکوڅی شـــم لاس به نه واخلم له تاکه پرله پري شـــم
کـه پـه تـاپســی ملنګ دمصــلی شـــم شـــاه په تابه می قیمت وی که به نه وی

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخپل عمر به زه هغه ســــاعت خوښ کم   چه دغشـــي دمژګانو پـه زړه خښ کړم

یـاددې چـه دویـل   چـه تـابـه خوښ کړم   سپینه خوله کې بی روی یاره درپیشکش کـــــــــــــــــــــــــــم

په خوشــــحال به می منت وی که به نه وی

مولوي صالح محمد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلورم مخ شپږم کال محرم ۱۳۳۵ هـ ق ۲۹ اکتوبر ۱۹۱۶ م عقرب ۱۲۹۵

شپږمه شماره

دعبدالرحمن صاحب په شعر باندې مخمس

جاردی شـــم ترنـام راشـــه راشـــه په هجران کې يم ناکام راشــــه راشــــه

ځما ورد صــبح وشـــام راشــه راشــه ای زمـا دزړه ارام راشـــــه راشـــــه

ســـروقد ګل واندام راشــــه راشـــه واړه خلق دصـــــنم مـدح خوان دی

هم له لاســی دېرخواران سینه‌دبرباندی هم له حسن بی رونق تول خوبان دی

هم همه واړ ه خو بان يې مقتديان دی دهمـــه واړوامـــام راشـــــه راشـــــه

بازارخوسوړ شو ستاله حسنه دخوبانو ولی تـه غزال چشـــم همـه مطلوب دشــــــــــــاهـــــــــــانـــــــــــو

ايمـان وړونکې دشـــيخــانو دپيرانو بی تانشــــته خه حرمت دعاشـــقانو

دعشـــاقو احترام راشـــــه راشـــــه مهجور زړه خوله فراقه زياتی چوی

په هغه بـانـدې کول درحم دېربـه نـه چه په ســـرغم غمون دېرپراته وی وی

خدا زده بيابه هسی وقت که به نه وی زه نه پوهيږم له ايام راشــــه راشــــه

په دروغوهســـــی تـه ولی وينـا کړی دوصـــال وعده هميش ته په فردا کړی

خواه مخواه خندا په ماعاجز شيدا کړی نن هنګام دی که جفا کړی که وفاکړی

چاره نشـــي له هنګام راشـــه راشـــه ای محبوب راســـت قامت خم ابرويه

لب شـــکر دندان ګوهر شـــيرين کويه نــازنـيـن مــه جبـين ســـتم جويــه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرې رو یه ســـنبل مو یه ملک خو یه   عنبر بو یه لاله   فام راشــــه راشــــه

داجهـان کلـه مکـان دانبســــاط دی   بلکـه دی د مســــافروپوربــاط دی

په هرلورکې غم موجود مفقود نشــاط   مــبــارک ددومــیــنــواخــتــلاط دی
دی

تله دی تله دی له جهانه راشــه راشــه   یخ کابل کې می په زړه بله لمبه شــوه

لــه فراق ســـینــه اتش کـده شـــوه   لــه فراق ســـینــه اتش کـده شـــوه

شــپه لاپرپرده رنا ورځ راباندې شـپه   مـاغریب لره قـاتل دعشـــو ه شـــوه
شـــــــــــــــــــــــــــوه

دافغـان مـاه تمـام راشـــــه راشـــــه

غلام محی الدین افغان

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

اول مخ اتمه شماره شپږم کال صفر ۱۳۳۵ هـ ق ۲۷ نوامبر ۱۹۱۶ م ۵ قوس ۱۲۹۵

دامیر حبیب الله خان په صفت کې

مینه راشـــه په ســـرواړوه ګلګون ســـاغر چه ژمی تیر شو اوراغله دجمشید اختر

په ګلســـتان کې په راتګ دنوی کال جلوس طـاق دنصـــرت ترمری قوس دقزح مـــــــازدیـــــــــګــــــــر

دعنـاد ل دی هغـه هرکلـه راشـــي اومبش چه کری سـامعه محسـوس د داوداشـر

ورکړی داد دفصـــــاحـت دبلبـل تقـدیر ګته پوغاش له حیرت چیچلی شکسپیر

چه په ګلشـن کې کسـی سـودقدم ګل دکلارد شــــادیـانی نغـاړی وژغـاوه ه تنـدر

دمینی اور دبلبـل پـه زړه کې ولګیـد ســـری لمبی پـه پوری کړی ده لالی مــــــجـــــــمــــــــر

پـه تروزمی کې بلیږی داســـتوری چراغ لکه داغونه دبیلتون دعاشـــق په ځیګر

ده ژلی مرغلری ارغری پربـانـدې د ګل کړه ابینـــــی دی بوټی بیا دګلوتاج په ســـــــــــــــــــــــر

ترهغـه پوری چې وی دادپســـرلی راتـګ وی دی پرسـردامیر دادخراسـان افسـر

ده شـــــهنشـــــاه دافغـان داودل ســـــالار مری توب دری فخر شـــمیری وکمتر

که وه نازیږوپه دی عصـــروه مزته شـــایي چې امیرنــه مو مـدد غواړي دجرمن قــــــــــــیصـــــــــــــر

جارج وراســـتوی باج ځکه کال په کال چه وهند خواته دی واستوی خپل لشکر

دتـرقـي هـوا خـواه ده تـمـدن بـانـی دتـجـارت مـددګـاردحـرفـت یـاور

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلطنت داسی نه وولیدلی پشتانه په خوب هم نه درلود په دی شان خراسان افسر

ددرست پادشاهان کې نه دی سال دی نه موخی کله ستوری وی شکاره مخامخ ده نمر

نه دی درواغ په رښتیا چه ته یې نن کسرا په عدالت کې ته یې له خلافه سنجر

دی امیر ابن امیرابن امیرابن امیر په امیران دادنیا نه لری بل همسر

په ازل اسکزی درته وه قدرت ده خدای داخداداد قبا فخر کا ستاپه بشر

ته سراج ده هغه ملت اودین چه دتا زاراویلم وجارج دی دنوکرچاکر

نه رسیږی دی چافهم په لوړ تیا ده ده مدح الوتل چانه سی دلته دتعقل په وزر

په نیت کې که چارحم مجسم وی ته یې چه غلیم هم نه دی میندلی ستانه ضرر

بی له تیښته نه دی بل څه په قسمت دغلیم زمری ته دریدی نشي داانتر

منزلت درکړی دی تاته خدای دومره چه دی وه مراتب لوی تاته دی عمیق ژور

وه فراست ته دی انګلیندکې ارلان حیران په ذکاوت دی پطربورغ کې وومااشدر

ترهغه پوری چه انسان وی په انبرکه مقیم ترهغه پوری چه پرځای خپل ټینګ وی غسر

ترهغه پوری چه دنیاکې وی ماشام وسهار ترهغه پوری چه انسان چه انبرکه وی بر

ویدی سترګی موروښان په دی ضوروسراج سوری ستانشي کم وه پسانه له سر

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

براعظم دایشـــیـاوشـــي ســـتـامحکوم یوروپ امریکـه وافریقـه دی درکې داور

څــه چــه قــدرمــادرتــه پســـــیـنـووویـل که دتاخوشـــي وی زه تردی وه به وایم بـــــــهـــــــتـــــــر

ای رســوله چزارخاوری دی اکثیرنه ســی چې شــهنشــاه له الطاف په تاوکړه نظر

عبدالرسول محمدزائی

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهمه شمار۴ مخ شپږم کال صفر ۱۳۳۵ هـ ق ۱۱ دسمبر ۱۹۱۶ م ۱۹ قوس ۱۲۹۵

حیات ملي

افغانستان خلق زمری دی په افکاربه شي خیالات دبدو ورته کړی نګون ساربه شي

افغانستان خلک قانع په خپل دولت وملک دی صبر په خپلو غروکوی مانع دبل دملک دی

تابع دشاه په فرامین په سل رنګه تل دی که سپک نظر ورلره وکړی پاس په داربه شي

تاسی دول یوروپی په خپل مابین کي لتاړ دوه کاله کیږی چه جکړم په دریابوبه کار

له ایشي لری غواړي وچلوی په موزه بار دین اسلام زموږ قوی ده خورا روزاربه شي

تاسی دول یوروپی په ایران راغلی تمام فریب موجوړکړ دیئنو چه په کي جوړ کړی مقام

تفریقم واچاوه په دوی کي دنرمی په کلام خیال دایران موږ لره مکړی په اوساربه شي

ملکم یورپده جنګ جدله په خپل منځ کړی اغاز خویوتربله تمام نشي په چاځه کوی ناز

داسي فریب ظاهر دخمن بادین هم دین هم راز تیکي نه واوری موږ خبریو په حصاربه شي

داخبرولی ځمک لومی دی که څوک پوه شي پکار ایرادمه کوی دی ملک نه دبربه ووینی خار

بیا به پښیمانه شي ناری سوری به وکړی په زار صاحب ددین رسول الله ده په ننګ غاربه شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ امـت دمحمـد رسـول الله يو افغـان   په دين ميتن باندې تړلی يو په سـر په ځان

ننګ وناموس وملک ساتنم سوی عين ايمان   که نژديکيت دبدووکړی په سنګسار به شي

دانصـيحت له زړه سـوی ده چه موږ وکه داشـکـار   ګنـه حملولره تيـاريوپـه کو مـک دغفـار

خصوص زموږ په ملک چه راشي دبنووپه وقـار   ددين دښـمن زموږ ظاهرياسـتی مرداربه شـي

عرض بيګی درست حال ونه وايه دافغانانو مـرام   په دی بسته دی مسلمان زموږ دولت ونظام

پادشاه چراغ ددين ملت غم زموږ نشته تمام   کافران واوری درته وايم به کوکاربه شـي

ملامحمد خان عرض بيګی

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم کال یولسمه شماره ۵ - ۱ مخ ربیع الاول ۱۳۳۵ هـ ۱۰ جنوري ۱۹۱۷ م ۲. جدی ۱۲۹۵

ذو القافیتین ترجیح بند

مونږ کـه بنـــه تعلیم یـافتـه وی داثـار هم کـامـل وای پـه صـــنعت دکـار وزار

اوس زمونږ بـه وای پـه دنیـاکي اقتـدار هم بـه زمونږ وی ډېرهیبت پـه ټول کفـار

ټول جهان دی رسیدلی ومقصد ته په مدار مګر موږ خویوتراوســـه لاپـه خوب کي دســــــهــــــار

دالاشـکرچي اعلیحضـرت دی ډېرهوشـیار ورنـه مونږ بـه وولـه پخوانـه ډېر خوار

ګل علمونه حاصـــلیږی په دی دهرکي په قـــــــــرار کـه تعلیم کړی طـالبـان زمونږ دوطن پـه هــــــــــــردیـــــــــــار

کـه فـقـه اواصـــول شـــي خـبـردار بیـابـه خبرنـه وی دعربو پـه اشـــعـار

که چیری زده کړی په منطق کي څه ګفتار دی بـه فقـه ګوری پـه نظر داســـتحقـار

که دی حاصل کړی په حساب کي اختصار بیـا بـه نورعلمونـه دی ګونـدی بیکـار

نه خبر له مسـاحت اواقلید سـروی زمایار نه خبر له طبعیات نه واقف وی له اخبار

ارســـطو منطق پســـی ګرزیدی بســـیار دبـیـکـن مـنـطـق تـاتـنـبـدی پـه تـلـوار

علوم که مغربی که مشـرقی دی رائج کار کفـارچـه پري خبردی نکوی زان عـار

دی خووی دنصـــاراله حرفتون پرهیزګار پـه داشـــان کلـه پرهیزکـاڅوک لـه کـار

اسـتعمال دضـفوپی په داشـان کړی دی په جـــــــــــــار چه مدام دده په سروی دانګریزدسان دستار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دايي نتيجــه دبی خبری دطلــب خوار | چه دی نکړی هيڅ پروا دزمانی په کاروبار
که څوک ده ته بی خبروايي دحسـدشــي په ګـــــــــــــــــــــــــــذار | مګردی پــه حقيقـت کې بی خبرګنی تلوار
الغرض په سلوکس کې څوتن بيا په شمار | چه دوپی وتړی په ســـردفضـــيلت يوســـپين دســـــــــــــــتـــــــــــــار
بيابه هم هغه عالم فاضل به نه وی خبردار | چه والی دچين موڅوک دی هم پادشاه دتاتار
توبه ده له شـــکوی دعالمانو صـــدهزار | ولی عــالمــان دی دنبيــانو ميراث خوار
پــه ايــذ اوحســــــد نــه دی زمــا ګفتــار | زه محب دعالمـانو هم ددوی يم خدمتګار
هغــه څوک خوکــافرکيږی پــه دی کــار | چه دی ګوری علما ته په نظر دخوارو زار
اوس خوداضـــروري دی مونږزده کړو له کـــــــــــــــــفـــــــــــــار | هنردفلاحـت اوتجـارت هم کښـــتوکـار
په فرانس کې دومره پوڅکی وی بيشـــمار | کلــه وی زموږ دوطن دولی بيخ يــادچنــار
په فرانس کې له بســـوی نه حاصـــليږی دامـــــــــــــــــقـــــــــــــدار | لکــه دلتــه جريــب اودقولی وی پيــداوار
دځمکو زراعت په فلاحت دی انحصـــــار | بلکـه ټول جهـان پـه زراعت دی مرغزار
زه چــه نظروکړم پــه حــالــت دزمينــدار | بی واره په ژړاشــم په صــداشــم په کوکار
دوی خوبی تهذيب اوبی هنردی هم نادار | بلکه بی خبردی په صـــنعت دکښـــت وکار
لاتراوســه يي هغه درانه جغون هم اسـپار | بل لاداچه نه پوهيږی په ســـادين هم په شـــــــــــــــديـــــــــــــــار
دوی مدام وی دپرشـــايق په داســـي کار | چه دوی مړه کړی بوتربله په يوه لپه جوار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

گر چه دهقانان موبی هنردی هم ډېرخوار   بیاهم ســـل ځله بهتر دی له عابد رشـــوت خـــــــــــــــــــــوار

نکړی راشـــیان خوبی رشـــوته دچاکار   گـویـا دوی لـره حـلال دی دامـردار

رســـول دی لعنت کړی په راشــــي باندې   هم پـه دی بـانـدې عتـاب دی هم عـذاب دی بـــــــــــــــــــاربـــــــــــــــــــار   دقـــــــــــــــــــهـــــــــــــــــــار

په دنیا اوپه عقبا به یې رسوا کړی کردگار   هغه څوک چه رشـــوت اخلی له مســـکین عاجز خوار

نورځه مه وایه افغانه په باب ددې مردار   ولی اوس خودوی دی عزتمند هم بـاوقـار

چه کرم زورم نشـــته په فلک ســـفله پرور   ورنه مابه په یخ کړی وی څگر هم خپل تتر

غلام محی الدین افغان

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶ ـ ۷ شپږم کال ۱۲ شمار ه ربیع الثانی ۱۳۳۵ هـ ق ۲۵ جنوري ۱۹۱۷ م ۵ دلو ۱۲۹۵

,,خال وخط کې به انشاء کوی ترکومه,,

ته چې زلفی دیارمشـــک وعنبربولی پـه داچین کې بـه خطـا کوی ترکومـه

یاچه شـــوندی دیارلعل وشـــراب بولی روانــه کــې نـارواکـوی تـرکـومــه

بیـاچــه مخ ددلبر شـــمس وقمربولی پـه تخمین بـه داســـود اکوی ترکومـه

لمرپـه دوګوتوهیچـا نـه دی پټ کړی تــه بــه دادحق اخفـا کوی ترکومــه

نـه رســـیږی دچـالاس پې وکـاکل تـه تــه دزلفو بــه ســـوداکوی ترکومــه

دلـبـران تـول بـیـوفـادی وفـانـکـه تــه بـی طـمـع دوفـاکـوی تـرکـومــه

معشـــوقـان دعـاشـــقـانوقـاتلان دی تــه دتـرکـوتـمـنـاکـوی تـرکـومـه

په یوه اداء دی درســـت عالم قتلیږی تــه بــه دانــازواداکـوی تـرکـومــه

پـه یوه نګاه ژوندی پـه بل دی مرمـه دغـه لوبی بـه پـه مـاکوی ترکومـه

دزړه وینی می غـذا دوامی نشـــتـه تـه بــه مـاتـه لابـدوا کوی ترکومــه

دادتـرکـودغـمزوزخـم نـاســـوردی پــه نـاســـوره مـداواکوی ترکومــه

دجفـا پــه تیغ دی تول جهـان تبـاکیق تــه بــه داجوروجفـا کوی ترکومــه

دادزلـفـواودخـط لشـــکـری ګـوره پرســـپین مخ باندې غزاکوی ترکومه

جرمینـان اوانګریزان ســـره جنګیږی تـه بی ســـیل اوتماشـــاکوی ترکومه

درست جهان پرشور راغلی نه پوهیږم چه بی ســـیل اوتماشـــاکوی ترکومه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفرنګوپه تیغ زړه زما ســوری شــو   دجرمن بــه تـمنــا کـوی تـرکـومــه

دیورپ وحال ته ګوره حال په څه مو   خوشــحالی به په ایشــیا کوی ترکومه

راشــه راشــه سـترګی وموژه بیدارشــه   دنرګس پــه تمــاشـــاکوی ترکومــه

ســم ســړی ســه مجنونی پرېږده افغانه   ارزوپــه دلــیــلا کــوی تــرکــومــه

دغنچي په شــان خاموش ســه خوله که پــــــــــــــــتــــــــــــــــه   ته به ګل غوندی خندا کوی ترکومه

حمید څه شـــو جه بیدل دپښــتنو وه   ته رحما ن غوندی وینا کوی ترکومه

نه څوک غوړباســـی نه پنداخلی افغانه   چپ ســـه تـه بـه داوینا کوی ترکومه

مولوي صالح محمد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶ ـ ۷ شپږم کال ۱۲ شماره ربیع الثانی ۱۳۳۵ هـ ق ۲۵ جنوري ۱۹۱۲ م ۵ دلو ۱۲۹۵

غـزل

نوی خلق نوی رســـم نوی کــاردی نوی ګـل نوی بلبـل نوی بهــاردی

نوی شـــــاه نوی ســـپاه نوی فوجونه نوی ګز نوی ســـکه نوی بازاردی

نـوی نـوی زلـمـی وینـم زاړه ولاړل نوی کوټ نوی پتلون نوی پیزاردی

نوی برزګ نوی زاهد نوی حکمونه نوی نوی په هرجای کې دره ماردی

نوی من نوی دړی نوی وزنونــه نوی نوی ســـوداګرنوی بی پـاردی

نوی یارنوی ریبارنوی خوراک شـــه نوی نوی معشـوقی نوی سـنګارشــه

نوی ورد اووظیفه نوی شـیخی شـوه مسواک ایښی هرچانوی په دستاردی

نوی مینی په دنیا کې شـــولی دېری پــه زړ ومینودچـاکلـه اعتبــاردی

نوی نوی قصـــــی اورم حیرانیږم په جهان کې یوتربل نوی زوکاردی

زاړ ه چې نوی راشـــي نوی همــه زوړشـــــــــــــــــي داحکمـت نعمـت الله دپـاک غفـاردی

ملانعمت الله

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلمه شماره شعبان ۱۳۳۵ هـ ق ۲۳ می ۱۹۱۷ م ۲ جوزا ۱۲۹۶ هـ ش ۶ –
۷ مخونه

شپږم کال

مسدس

یوسحر زما ترغوږسوه له بلبله چه قفس کې یې ژړل دایه ویله
چه بندی سوم دصیاد له سخته دله ولی نه پوښتی څوک حال زما یوله بله
ولی نشته بی فغانه کاروبازما ولی حبس ابدی راغی په وارزما
نه محرم چه دزړ ه حال ورته بیام کم نه می وس چه خبرداره بلبلان کم
نه ملګری چه چمن ته یې روان کم بیا بیان ورته دګل ودریحان کم
خپل ډک زړه دارمانو ورته خالی کم تول مرغان دچمنو په ځان حالی کم
چاته وژاړم پرچاباندې فریاد کم چاته خاوری پرخپل سرباندې بادبادکم
چاته وګورم په څه شي زړه ګی شادکم دصیاد له لاسه چاته عرض ودادکم
څه راوسوه چه دتو رقفس بندی شوم ! نه خلاصیږم په دابندکې ابدی سوم!
ولی زه له خپله سیله راجلاسوم ولی زه له خپل وطنه راجداسوم
ولی زه په ویراخته په واویلاسوم که وروکلی می سوپاته خوارتنها سوم
کوم ظالم کړمه بندی خدای دی بندی کی ! خدای دی ما غوندی اخته په جدایی کی !
اوس به زه لکه هانورپه هواتلمه په هوس دازادی به بالید مه
پرغنچوبه دګلانومسید مه ورځ په ورځ به غوړید مه لوبید مه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

چابندی کړم خدایه تی په ځان اخته کی پـه قفس کې دزنـدان جګرســـوختـه کی

اوس بــه ګـرزيـدم ازادپــه چـمـنـوکـې الووتم بـه پـه صـــحرا اوپـه بـاغوکی

بـه به ګرزیدم خوشـحاله په شـګوفوکی ولـی اوس يم پــه غموپــه انـديشـــوکی

چـه بنـدی دی دقفس کړمـه صـــيـاده خـدای دی ماغونـدی بنـدی کـه ای ازاده

الـغـرض چـه ده وهـلـی دانـعـری دقـفـس لـه لاســـه ووپـه غـلـبـلـې

چـه نـاګـه دچمن بـادراغی د کشـــي چه پرونشـــســـت دایه وواته له خولی

مـګـردابـاد دوطـن دخـوا راغـلـی چـه زمـا صـــبروارام راخـخـه وړی

یوســـاعـت متـفـکروحیران پـاتـه نـه يـه شــکروشـــکایت کـاوه وچـاتـه

چـه بيـا بـاددچمن را غی دده خواتــه اه يه وکش عرض يه وکی وخپل خداته

لکه زه هســـی بندی ســی ای صــياده دوطن پـه جـدايي ســی ای صــيـاده

زه چه فخر دچمن زيب دبوســتـان وم غـوړيـدل ګـل دخـپـل ايشـــان وم

دبـاغـودشـــوبـاغـچـو روح روان وم دســـروګلوپرشـــاخوبـه نغمـه خوان وم

دپـولادوپـه پـنـجـه کـې دبـنـدی کـړم دهرکس ودنـاکس دی ريشـــخـنـدی کـړم

زه به تل دباغ پرســـر شــــه په هوا وم شـــاخ پرشـــاخ به بيا په څه نازوا داوم

دګـلانـوپـرســــروبـه پــه خـنـداوم په ځالی کې به وم ناسـت یاپه صـحراوم

نـه بنـدی وم دقفس نـه مـی هيڅ غم وو! نه می اوشـــکي بهيدلی نه می ماتم وو!

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه سحر به زه له ځالی په هواسوم　　په ګلشن کی به دعشق نغمه سراسوم

چه له پورته به پرګل باندې راتاسوم　　وسمن وياسمن ته به ګوياسوم

اياڅوک لری داعيش وعشرت نن زما　　چه نديم وګل خانه ده په چمن زما

هغه ګل هغه پسرلی هغه بهاردی　　دنرګس اوشکوفه ګرم بازاردی

دطوطيانوپه ګلشن کې چغهاردی　　په چمن کی دبلبلو چنهاردی

پرګلانوالووته کاپه خندا!　　زه بندی يم دقفس اوپه ژړا!

زړه مې ډک دی سره چووی دارمانه　　خدايه ژرمی خلاصوی له دی زندانه

نورمی مه پرپرده په دی ځای کې سبحانه　　بيامی ورسوی ژرترخپل بوستانه

که دی زه يمه قفس ته پيداکړی !!　　بياوزر دولی ماته دی راکړی !!

څوترڅوبه يم په دی جوروستم کې　　څوترڅوبه يم په اه وپه الم کې

څوترڅو به په ژړايم اوپه غم کې　　څوترڅوبه يم دارنګه په ماتم کې

چه اميد مې دخلاصي نشته هيڅکله　　نوبهتردی مرګ تردی ژونديوپه سله

بيانوچپ سوپرساعت په تأمل سو　　زماخيال سوچه دغم متحمل سو

بيايې ناری کړی همرازه دسورګل سو　　ويل اه چه دصيادلاتغافل سو

ځان که مرچه له ذلت نجات مومی　　په ګوشه کي دعدم به حيات مومی

که څه نه دی شه وماته په داشان مرګ　　ولی ولی ځوان يم اودځوان وی دارمان مرګ

خودژوند دپاره شه دی ناګهان مرګ　　په هزارځله بهتردی ترزندان مرګ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه داهرســــهارخپل مرگ په قفس وینم   ولی نــه مرم چــه بــه بیــا زه قفس وینم

پــه حســــرت اوپــه افســـوس بــه داویلــه   وګلشــــن تــه یې کتـل بیــا یې ژړلــه

دقـفـس ودروازه تــه یــې څـغســـتلــه   لاریــه نــه وو وزرویې ســـرپــه ولــه

پــه هواســـوســـربی ونشـــت لــه قفس   وینی توی سـوی سـوړپوړولوید له هوس

ســـرترپاته په ســـروووینوکي غرقاب وو   ځان بایللی زړه زخمی حال په خراب وو

یابیهوشـــه یا پرهوش په اضـــطراب وو   چه پرهوش به شـــوګویانه په داباب وو

ســــرمـی بـایـلـووپـه هـوا دازادی!   شــــکرشـــکرســـوم فـدا دازادی !

پــه هـوا دازادی مـی وزرپـرې ســـو   شـکرشـکرازادسوم که می سرپری سو

شــــه چـه زه دازادی پـه هوا مړســـوم   نــه چـه پـاتـه پـه ذلـت دټلوپرســـوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

یووپشتمه شماره ۲ صفحه شپږم کال ۵ شعبان ۱۳۳۵ هـ ق ۶ جون ۱۹۱۷ م ۱۶ جوزا ۱۲۹۶ هـ ش

چه پرخول دپادشـــاهانو غښ زکین دی   هغه زموږ ســراج الملته والدین دی

مقتدی اعلیحضـــرت رکن رکین دی   دوعا کوی صـــبح وشـــام روی زمین دی

پراســـمان دعزت نمردی غوږیدلی   مســـلمان دده په تخت دی نازیدلی

ملاکره تیټه اســـمانو دده له تیغه   چه قتل ددښـــمن کړ بی دریغه

کی قبا که کی خســـرو دی که داراب دی   تللی ډوب دده په درپه دق الباب دی

تمنالری چه موچی یی رکاب کړی   اوپه ســـترګویی داس دپله تراب کړی

مملکت زمږ ابادتول یی ګلزارکړ   خپل دخواه خپل دشـــمن یی تارپه تارکړ

سیدمیرمحسن کندهاری

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱ شماره ۲ مخ ۶ کال ۵ شعبان ۱۳۳۵ هـ ق ۶ جون ۱۹۱۷ م ۱۶ جوزا ۱۲۹۶

سـه عجب خوب وو چه می ولید ه سـحر زه یم پـه یوروپ کې اوګرځېږم لروبر

ټول یوروپ اختـه دی پـه غوغـا پـه شـــــــــوروشــــــــــــــــر یوتربلـه وژنی پـه ټوپـک اوپـه خنجر

ماوی دابه ملک وی دسینا ۱ یاد بربر ۲ ومی کړه پوښـــتنـه لـه یوچـانـه پـه مـدار

وایه چې داملک داشـــاننی ۳ که غوندار ۴ دی خوپه افسوس اوپه حسرت شو په ګفتار

چه داملـک دعـاقلانودانایانودې بسـیار داهغـه یورپ دی چـه دی جـای وودهنر

بیامی له هغه نه اســتفســارکی په داباب دوی ولی پرېوتـل دزمـانی پـه دی ګرداب

ده وی حقیقت کې پرنګیان ووپه شــتاب چه ورک دی له جهانه مسـلمان شــي په عــــــــــــــــــــــــــــذاب

زه که اوس خودوی شــول په دنیا کی په خـــــــــــــــطـــــــــر ځوک چې وی مغرورپـه خپل قوت اوپـه حکمت

دی خوبه زرپریوزی په کوهی کی دزلت نـه بی وی عزت اونـه قدرت اونـه طـاقت

چه لری مصـــیبت کا اوحاصـــل کاندی راحـــــــــــــــــــــــت ســوک چه ډېرمغروروی دهغه خاوری په ســـــــــــــــــــــر

۱-سینا یعنی ابن سینا ۲- بربرشمالی افریقاته وایې په شرقی افریقاکې دی

۳- په جنوبی افریقاکې دی ۴- دحبشستان په وسط کی یوکلی دی

بخـت کـه چـاتـه شــاکـاکـه دانـاوی دجرمن خپل دانائی به یې په جان ســی شــعله زن

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه به درته وایم دفلک په دوروغن — نځینی خلاصیږی له اسیب مرد وزن

سخت ساعت هغه دی چه هوښیارسی کوروکر — بیا می دهغه نه په دی شان وکی سوال

چه کله به ختمیږی په یورپ کې داجنجال — ده وی که چیری ورک له جرمنیانوشومجال

یاکه روسیان شي په دنیاکې دیرپایمال — یاکه انګریزان شي له قسمت پروزبر

بل خوبه اسلام شي په دی جنګ کې کامیاب — که چیری کل اتفاق کړی اسلام ددین په باب

بیا به نشي په دنیا کې یاره داسي انقلاب — اوس خوډیرضروري دی چه اسلام شي فتح یاب

ولی دښمنان دی په خپل کورکې سرپه سر — بیاهغه وپل چه ته هم څوک یې په خپل تن

چه دلته یې راغلی اوصورت دی وی غمجن — جاوا ۱ که سما ترا ۲ که بورنیو ۳ دی ستاوطن

یاکه ته یی دکابل یا پیښوریادختن — ماورته بیان کې خپل اصلی نام ونشان

چه ته داسي بیخبریې له دنیا له خیروشر

چیرته چه اوسیږم هغه ملک دی دافغان — ډیردی زموږ په ملک کې عالمان هم فاضلان

چه دوی وایي دیوروپ وحکیمانو ته خوران — بل موږ یوډیرماهرپه کاروبارکي دجمدر

۲-۱ دبحرهند کی یوه لویه جزیره ده — ۳- بورنیودمحیط کبیرپوه لویه جزیرده

بیاراته ګویان سوهغه ځوان په دی مضمون — ستاخوهم څه زده دی یاته هسی یې پښتون

ماویل چي پښتانه خودي په علم کي جیحون — زه یم له هغونه یوادنی سړی کرمون ۱

په اتوژبو پوهیږم درته وایم مختصر — یعنی په پښتواوپه هندی کي یم ماهر

عربی اوانګریزی خوهم پوهیږم په ظاهر — ګورمکي اوشاستری ته په ښه شان یم حاضر

په اردو اوپه فارسي کي یاره زه یم محرر — نورعلوم هررامعلوم دی برادره ماش قدر

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه خوپه خندا اوپه قهقهه کی استفسار ایاتاسو هم پوهیږی په کرورز ۲ اوطیار

یاکه هسی جان خوستایي ددهیلی دپنجسوار اوس خو عالمان خانه هغه دی په گفتار

چه دوی جوړکي دردناتونه ۳ په حکمت اوپه هنر اوس په درته وایم دخپل شامعلم وهنر

دی خوشه پوهیږی دخپل قوم په خیروشر بل داچه شه واقف دی دیوروپ په شوروشر

ځکه موږ پراته یولاتراوسه بی خطر ربه ته موساتندوی شي په دی ک دی ضرر

بل دی ترقیخواه دخپل وطن دی په دی شان چه په ملک کي جاری کړی مکتبونه له احسان

هرسړی ته اجازت دی په داخل کي پسران په مکتب سرکاری کي بی تکلیفه بی نقصان

بل په ملک کي یي جوړ کړی سرکونه هم انهار چه له دوی نه حاصلیږی ددنیاکل اعبتار

تجارت وشراکت دی جاری کړی شهریار چه په ده باندي موقوف دی دجهان کاروروزگار

هم دهرتعلیم دپاره استادان دی میسر بل داچي موږ لمسی یودطالوت درحقیقت

چه رب دمت عطا کړی وقوت هم دېرغیرت هغه ان چه طالوت وکي په جالوت باندی هیبت

له طالوت سره ځوتنه اوکفارو ووپه کثرت مرداریی کړ جالوت په خپل همت اوپخپل سخر ۱

سلیمان علیه سلام چه وه پادشاه د کل عالم دهغه په زمانه که خو لازیات وو زموږ حشم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولی چه اصـــف دبرخیاوه وحضـــرت ته محـــتـــرم	موږ به ولی ځان نه ستایو په دنیا کې مکرم
هم موږ به په حرمت اوعزت یوترمحشـــر	بل نیکه موعبدالرشـید وویارهسـی غازی ځـــوان
چه مدام به دده نوم وی په دنیا کې نمایان	هم دی په خوله اوپه زبان کې وویکســان
بل دی عالی همت وه په دنیاکې په شه شان	هم په خوی هم په خصـلت کې چانه ری وولکه لمر
بل خوا احمد شـا ه درد وران وه دافغان	په ده باندې قایل دی یاره کل مرهتیان
بل خو موشـیرشـاه ووپه مثال شـیرزبان	له هیبت نه یې روان شـه همایون مخ په ایـــران
که بیان یې عدالت کړم ته به پاته شـي شـشـــدر	حیدرخان وه یو افغان باغیرت اوباحرمت
چه ده وه حاصـل کړی سـلطنت په خپل همـــت	انګریزبه وه خارج له هندوستانه په شدت
که چیری نظام نه وی دانګریز و په مدت	که تیپودرته بیان کړم هغه هم وو لوی اژدر
بل موانګریزانوته معلوم دی شـجاعت	چه دوی ووراختلی ودې ملک ته په غیرت
اکبرخان ورشـکاره کړی یاره دوی ووته همـــت	دده په همت باندې دېرقایل دی جرنیل نت
انګریزان دی شـرمیدلی په دی ملک کې مکـــرر	اوچت خودرته وایم چه بیا جنګ وه دمیوند
دېرکفارشول قتل په دی جنګ کې هم په بند	ونیول غـازیـانو دېرکفارپـه خپـل کمنـد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرداری یې په تبرکړل په خنجرکړل چند   وی شـــړل له ملکه په همت دخپل جمدر
درچـــــــــــــــــنـــــــــــــــد

بیا راته گویان شه هغه ځوان په هسی شان   زه درنه پرسان کړمه حکمت دایروپلان ۱

ته خوراته ســتایې خپل نیکونه خپل دوران   اياتاســـو هم څه کړی شـــي په جواب کې
زیـــــــــــــــــلان ۲

یاکه هســـی ځان ته وایې موږ یوشـــیرببر   افســـوس صـــدافســـوس هم افســـوس دی
صـــــــــــــــــدهـــــــــــــــــزار

چه زه شـــوم لاجواب په حکمت کې دطیار   ماویل افغان اوس همت کړه په خپل کار

ونیســـه له ســتونی په داتکه یی ۴ کامردار

غلام محی الدین افغان

ایروپلان – طیاره ۲- زیلان سیودول دجهاز ۴- تک – فوراء

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸ مخ ۷ کال ۳ شماره ذیعقده ۱۳۳۵ هـ ق ۳ سپتمبر ۱۹۱۷ م ۱۱ سنبله ۱۲۹۶ هـ ش

اول حمـد د هغـه پـاک پرورگـاردی چـه مغزرده ممکنـات پـه مقـداردی

زیـاتـه ونـکـې دعـزت دتـرقـي دی رسـوونکي ده ذلـت اوده شـقی دی

خدایـه مالـه شـقـاوتـه پـه امـان کړی پـه خـاطرمی ده نبی اخرزمـان کړی

هم پـادشـاه سـراج الملتـه والـدین چـه مـالـک دتخـت وتـاج دی پـه یقین

اهل بیت سـراجیه کړی ټول مـامون دښـمنان خواروخسـته کړی زړه زبون

هم صاحب محمود طرزی کړی په زړه شـاد چـه مـدیردی داخبـارهرځـای کی یـاد

علامـه د زمـانی روشـن ضـمیردی بـاحـکمتـه پـرغیـرت بـاتـدبیـردی

نیک نامی ورته حاصـله مالامال کړی حاسدان یې واړه پښو لاندې پایمال کړی

مولانا محی الدین صـاحب غمخوردی دتمـام افغـانسـتـان دسـترگوتوردی

پـه درویشـتمـه شـمـاره کې داخبـار یـواعـلان پـه پښـتو کـړی تـیـار

هرافغان یېپه مضـمون باندې رسـیږی پـه لوسـتویې یوتربلـه هوسـیږی

ایراد نشـته په پښـتو کې ای صـاحبه فضـل شـوی پـه افغـان دی لواجبـه

افـغـانـان بـهـادران دزمـانـی دی نوراقوام ورتـه پـه شـان ده زنـانی دی

هردولـت کې مشـهورلکـه دنمردی دغلیم پـه سـرولاړ لکـه خنجردی

افغـاني ژبـه ده غیرتـه ډېره گرانـه خدای زده کړی ده افغان ته په اسـانه

ده دی ژبـې مبـارک ډېرعزت دی پـردوملـتوکې یـې حـرمـت دی

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ربه تاکړی پرموږ باندې احسان دی   چه راکړی دمدیر دېرمهربان دی

په خدمت کی ده مدیر صاحب عرضونه   څه عاجزغریب کوم په تعظیمونه

که اخبارشي مزين په افغاني   نوراني به شي افغان په معاني

ديورپ په حال به واره خبردارشي   له غفلته يوکرته به بيدارشي

که خدای کړی ترقي ده افغاني وی   دپښتو اخباريي سرده وداني وی

ای خاوند ه ذوالجلاله باری خدایه   ترقي پښتو ورکړی بی نهایه

چه فقير عبدالسلام کامه وطن یم   اوسيدونکي مستعلی کې شه وطن یم

امید واریم په خدمت کی دمدیر   چه اخبارکي شي داخل زماتحریر

سنه دری سوه یوزرپنځه دیرش کاله   تیردهجرمیاشت وه سلخ دشوال

عبدالسلام

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ مخ کال محرم الحرم ۱۳۳۶ هـ ق ۱۸ اکتوبر ۱۹۱۷ م ۲۵ میزان ۱۲۹۶ هـ ش

پنځمه شماره

داسلام وپادشاه ته دوعا

فخردین شـــمع دولت احمدی ملت ســـراج
د خلت په خلصـت شـاد شـه حکمت په شـه تـــــــاج

کوزدنشـــي تخت وتاج له جوړشـــوی له ســـــــرایـــــه
عالی خیال دی کوثرمومی چه مخلوق ســی پـــه ســـیـــرابـــه

تـه راضـــی ســـی پـه دوه کونـه میســـر دهـــــرعســـــیـــر
لـه امیرابن الامیر ابن الامیرابن الامیر

ثقافت دخلافت یه په حکمت د خپل قدرت
یوخواهش دداعیـانوبـال وپرکړی دقربـت

شـه امیر حبیب الله ته کسـب وکاردرحبیب ورکـــــــــــي
ربه ته یه معاون سی په نصرت په مظفرکي

حبیب گوری له یثربه هرســـاعت تاته ای وروره
سـرچشـمه داسـلام نه یې حق تعالی د مکړه خــــــــــړه

امت باغ دمصـــطفی دی ســـرچشـــمه یې ســـــــوافســـــــر
سرد مصسه کوزله موزه په حضوردپیغمبر

دتمام امت بابا ســـوی ترزاړه واړه هلکه
ســتـاعزت داســـمـانی وی نـازدمـه لویږ. ه پـــــرڅـــــمـــــکـــــه

یـاالله العلمین پــه طفیـل دمصـــطفی
شه خادم دشریعت که چه جهان مومی صفا

درحمت ســـایه اوژده کي چه اســـلام په ا ســـــــوده شـــــــي
بی دینی که سی راپورته ریشه تخم به پوره شـــــــي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شــکســـته قلم تمام ســوزیاتی نه لری زبان   ربـه تـه پـه رحمت دپرکـه چـه مظهرشـــي درحـــــــــــــمـــــــــــــان

که په خپل عمر پودعا لرم په خدای قبوله   دپادشاه په شان کي بنایي هم مشروع موهم قـــــــــبـــــــــولـــــــــه

هم زمـا بخره پـه کي هم نصـــیـب دعلم وخـــــــــــــــــــــــــاص   که پادشا صاحب دنیت وی کل عالم به سی خواص

ســـعـادت دســـلاطینولکـه ابردنیســـــان   مشترک ددرست عالم شوکه انسان دی که حـــــــــــیـــــــــــوان

باری ربه له تاغوارو چه مو هومره دبدبه ســـــــــــــــــــــــــی   زمور دتوری له هیبته کفره په زلزله ســـی

دبدبـه موســـوه بـالاانشــــاء الله لـه اتفاقـه   دادعقل شـــمع کوره نوی راغله له خلاقه

عادتی قاعدی داوي همیشه به شیر حریری شـــــــــــــــــــــــــو   ایزدی عنایت گوره جام دزروکتوری ســـو

لوی امید شـــو وخالق تـه چـه مورب کي ســــــــــــرفـــــــــــــرازه   موزبایللی په دغه وه چه مواخته وه بیغازه

امید واریوباری ته عمارت به موبلند ســـی   دتحقیق توفیق یـه راکي واره لوتی بـه مــــوقــــنــــدســــی

لوی امید لرم ورب ته چه همت مو توله دیـــــــــن شـــــــــي   شــــیاطین مخالفین اعداد دین موبه ناورین شـــــــــــــــــــــــــي

دتهذیب اولواجباب کتاب ځخه انتخاب

www.pukhto.net

۴ مخ ۶ شماره ۷ کال ۱۵ محرم الحرام ۱۳۳۶ هـ ق انوامبر ۱۹۱۷ م ۹ عقرب ۱۲۹۶

افغاني ذغزل

دپشو پس خورده نخورم زه مکروه کله کومه !!   دمړه ورور په ورستو غوښو ځان وکلی مړومه

که موژک په ځاه کې ولویدد ری ورځی می خواګرځی   په مرد اروبدو غوښو هرساعت خوله لګومه

په ښی لاس کې می عصاده چې ثواب می علاوه شي   په بل لاس کې می اره ده دخپل دین ریشی ریبمه

دین موټوله طبیعت واصطلاح وبرعات شو   تش الفاظ می دی په خوله کي چه ددین دعوی کومه

که خوشوی په ډوډی ګډ سودعیال له سری ولم   په خبره غلیظ اخلم خوله ووزړه مرداروم

زه په خوله خوله ها ها لرمه چه مرغی دانه یونسی   په لاسوکي می اورتک دی په کله ورلګومه

دشپيتوکلو طاعت و عبادت پرمخ تيرنکړم   په مثال دکول غويی يم پرمخ ځم پرشاراخمه

مولاياشه راته وايي که موژک ددنه نه وای   د کلو غله می څه سوه چه بنی په ډکومه

علت ټوله کم علمی سوه بی ترتیب په دین کسو   فرایض می بیکاره کړه نوافل پرسترګوږدمه

نوافل چه ټوله جمع دخپل عمر دکلو کړم   درشکي قيمت بی نسی چه يو زخم په تړمه

(c) ketabton.com: The Digital Library
www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعالم خوب چه بهترزما ترطاعت وعبادت   هغـه دغـه علم بولی چـه حـدود وپیژنمـه شـــــــــــــــــــــــــــــو

اول ځان بیا تاته وایمه راسه دین ته ترتیب   کـه پرځی کـه نـه پرنـه ځی زه یـه ترتیـب کشیژده بیانومه

۷ مخ ۷ کال ۷ شماره صفرالمظفر ۱۳۳۶ هـ ق ۱۷ نوامبر ۱۹۱۷ م ۲۵ عقرب ۱۲۹۶

دغــه څــه عــجــب دوران دی	چــه راغــلــی پــرافــغــان دی
لــمـــردعــلـــم راخـــتــلـــی	پــه روشــــان تــولــه جــهــان دی
وقـــت دعـــلـــم ودهـــنـــردی	نـــوردعـــلـــم درخشـــــان دی
نــن دجــهــلــی بــازارســـــوړدی	دهـــرعـــلـــم تـــوددوکـــان دی
داخـــوعصــــــردســــــراج دی	چـه افـغـان تـول پـه روشــــان دی
عــجــب عصـــــردی ای وروره!	چــه ځوان زوړ اوزوړ پــه ځوان دی
دســــراج پــه نــور روشـــــان دی	کــه خــیــبــردی کــه کــهســـــان دی
شـــکرشـــکر شـــه ســـاعـت دی	فضـــــل ســـــوی درحـــمـــان دی
شــــه امــیـــر یـــه دی راکـــړی	پـــرمـــوړتـــولـــومـــهـــربـــان دی
شــــه غـــمـــخــوردپښـــتـــنـــو دی	دخــپــل وقــت نــوشـــــیــروان دی
عــلــم دوســـــت هــنـــرپـــرور دی	لـوی امـیـر اوشــــه ســـلـطـان دی
مـــزاج دان طــبــیــب دمــلــک دی	پــه حــکــمــت لــکــه لــقــمــان دی
پښـــتــومـــړه وه ده ژونـــدی کـــړه	روح پـــروردخـــپــل لســـــان دی

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

تــخــت وتــاج دی هــمــیشـــــه وی	خـــوزمـــیـــن واوزمـــان دی
مشـــــر زوی دامـــیـــر گـــوری	عــنــایــت دپــاک ســـبـــحــان دی
شــــه ســــردار مــعــیــن دعــلــم	دعــرفــان دبــاغ بــاغــوان دی
هـــم نــــاظـــردمــــعـــارف دی	هــم نــاصـــــر دهــرنــاتــوان دی
شـــــهــــزاده دپېښــــتــــنـــودې	تــاج دســــردکـــل افـــغــان دی
شــــه مــعــیــن الســــلــطــنــه دی	پــرامــیــرصــــاحــب دپــرګــران دی
مــــعــــارف تــــولـــــه دده دی	هــم ددې مــجــلــس مــیــزبــان دی
نــازدنــه لــویــژی پــرمــځـــکـــه	خــوولاړ شــــنــکــې اســــمــان دی
هغــه خــدای دی ســــاتنــد وی شـــې	چـــه دتــولـــو نـــګــهـــبــان دی

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷ مخ ۷ کال ۱۰ شمار ه ربیع الاول ۱۳۳۶ هـ ق ۳۰ دسمبر ۱۹۱۷ م ۱ جدی ۱۲۹۶

دوه مسلکه دی په موژکي یو عادی وپدری شـــــــــو	بل مسلک راغی له خدایه سما وی وقرانی شـــــــــو
چه عادت پردین راغلی هغه دین بـــولـــوبـــیشـــکـــه	اوکه نه وو عادت شوی له ماپاته شوپه کلکه
اصـــطـلاح هم بری مداردی حاکم شـــوپـــرشـــریـــعـــت	کتاب تول که یه نغاره څه حاجت دحل حـــرمـــــت
هرحلال حرام دشــرعی کـه عادت وو ارجـــمـــنـــد ســـو	که عادت نه وو هرخونه چه مرغوب وی نـــاســـیـــنـــد ســـو
دروا دناروا مسلی زده که له عادته	څه نوکان باســی بیکاره تحقیق کي له شـــریـــعـــتـــه
که اویاځله مشـــروع موکد وی له قران	چه پســند دعادت نه ووگویا نه دی له قرآن
عادت شه بالانشینه موزیه یوحلقه بگوش	دعادت په ډول رقصیږی که چالاک دی که مدهوش
په لحد کي چه دکشیژد ی تکبیروواییي وتاته	دین عادت که شـریعت ووژرجواب راکه ومـــــاتـــــه
په هاها به سی مشغوله که عادت ووستاقبله	دعاجزی رســم هغه چه واده په قبیله
په قیامت به الله وایي ســپی دی نه خوږخه جهت وو	زه به وایم باری ربه مناهی دشــریعت وو
دیتیم مال چه دخوږ یامال دعصــب دتاراج	ستافتوی له شـریعته که قرآن درکي رواج
څه به وایم خیل الله ته تی راوشــیه پښــتو	که مردی د میره نه وومردبه نسی په بریتو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه مرداری غوښی نه خورم عادت کې ترکرزولی	هیڅ پردین دمجری نسی عادت یم ترلاس نیولی
ترمرداره ډېر بدتروی څنګی خورم په اشتها	دین می څه شوراته ګوری نه می شرم نه حیا!
دقران شریف احکام دی قدرنه لری دپیاز	که پرولی په بازارکې څوک یه نکوی په غاز
په ابروی داصطلاح وعادت له دی سکه داره	چه روشان په عادت نه وو ټوله پاته شوه بیکاره
داعادت دکورخراب سی دین به کی رشکی رشکی	دپادشاه سکه مغلوبه دناچلی پیسکی
تردی لوبدبختی شته چه دین تابعه دعادت شي	هرچیری چه عادت راغی منافی دشریعت سی
مصطلحه بیدینی لکه خونچه ایشی په میان کې	که عیب نه وه په اولس کې نقص نه وینم په ځانکی
تخالف له اصطلاحه ترشرعی مکروه مکروه شو	چه قبله یې کړه غلطه دین ترپاته په ګروه ګروه سو
که قبله حقیقی نه وه بدهغه چې عیب باله سی	که احکام دشریعت وی په دغه ټول به تاله سی
هرتوکرچه عیب باله سی که روا که ناروا	خوراتنګ ځنی پرهیز شو دین تابعه دهوا
که پیغور دعالم نه وو باکې نه لرم له کړنه	څه به یوسی اخرت له پرملامات سی زمابدنه
وخپل نفس ته موسجده شو تن زتارزموژپه غاړه	جهنم په خیال جنت سوحس باطل هوشیاری ولاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

تن بـارکش بـاری درکړی میره هغـه چـه پـــــــــرســـــــــپــــــــورشــــــــــو	چـه یي خرپـه خټ کي ســـپورکي جهان کل دخره ابخورسو
بازی تولـه لـه غیرتـه غیرت نوم دی دایمان	که ځلانده شـــمع نه وه وبه ژاړی په ارمان
چه غیرت دمیږه نه وی قدرنه لری له تولـه	په جثه یي خطامه شی بی معنی سرپی بولـه
نغاره کی پراســـمان وی چه هوش نلری ســــــــــــــــــاده دی	که په تخت په هوا درومی سپوریه مه بولـه پــــــــــــیـــــــــــاده دی
لـه اســمانه زمکي عرشـــه څه د راوړه ای خـــــــــود رایــــــــــــه بـدعـادت بیـانـه وم مکرره پـه بـاربـار	که مبلغ دمعنی نه وویل شـــی نه وځی له ســــــــــــــــــــــــرایــــــــــــــــه هیڅ می صبرځینی نه سی ځکه ډیربه سی تـــــــــــــــکـــــــــــــرار
لـه تکرار ه ملال مســــه عـادت دین دی نـــــــــــــړولـــــــــــــــی	پـاک قرآن درب کلام یـه پـه چارپیره دی وهـــــــــــــــلــــــــــــــــــی
لـه قرانه ســره جنګ دی که ملګری دعادت ســــــــــــــــــــــــــــــــــــــو	زمـاوروره پـه دی پوه شـــــه څـه مخرب دشـــــــریـــــــعـــــــت دی
توفیق غواړه لـه خالقه بخشـــنده دی مهربان	هم ارحم الراحمین دی هم کریم دی هم مـــــــــنـــــــــــــان
بل طرف تـه امیدنســـتـه بی دربـاردخـالق	دغه باب دغه خلقه ســوه ســابق ود لایق
زاری ګویه یم ورب ته څه عادت موعبادت کــــــــــــــــــــــــــــــي	یاارحم الراحمین ! رزق روزی موسـعادت کــــــــــــــــــــــــــــي

تهذیب الواجبات لـه کتاب څخه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغاني سوګند

قبیح مشکله دیوثان دی هلوکان به وی ساتلی	شـي جامی یه په اغوستی پیریشـان یي خـــــوراښـــــــکـــــلـــــی
رقصـــوی پرمجلس کي فاجران پرګرزیدلی	په بوسـه روپی تراخلی په غاشـوفاسـق نـــــیـــــولـــــی
نـه ملاشـــتـه نـه صـــوفی شـــتـه نـه دریم غـــاورپـــــیـــــداشـــــو	چه په لحثه توره ورسـی په غیرت تردین فـــــــــداســـــــو
خوارفقیر که افسـوس وکه یاپه وینو سـترګو ســــــــــــری	نوریی څه له لاسرراسی که دڅان غوښی کـــــــه پـــــــری
دونه لویه خرابی وبیباکي په دین کی کیږی	هیڅ میره په غیرت نشـــونه په زورکي څوک خوزیږی
تـه خرواردلواطت ودزنا پـه میزان تول که	یومثقـال ددي پردرنـد دی کـه نـه وینی سترګی پورکه
زناکیږی په خلوت کي داپه ډول ددین خفت	دزنا پرظهورقتل داســوفخر وســعادت
چه په جهروتفاخروجمعیت ســی معصــیت	بل به نه وی په اســلام کي تردی پورته ضـــــــــلالـــــــــت
درست ولس په دی شریک دی دابازخواست به له موږوسی	که څه لری که نیږدی وی هیڅ احدبه پاته نـــــــه ســـــــي
پرمومن باندي واجب چه داصـــحبت په غم الـــــــــودکـــــــــه	که به نور له لاس نیســی یومټ خاوری پـــــــــردوکـــــــــه
یادټولو په قوت ســره پادشـــاته خبرورســـی	دانخری بـه ســـی محکم خره غوايي به تـــــربـــــدرســـــی

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه غیرت پرمینه نه وی موروثه د کل اسلام	خودبه وی په خروپایماله نه موننگ سونه مونام
دین دګوتوشوریدن سو تسبیح اړووشي غشي	داتسبیح به دی زنجیرسی ددوزخ داورسکروتی
مرد وزن که مسلمان ووباندفرض تراستری دمه	چه ددین نقصان په ولید ځان به نه ولی بیغمه
لالا څکوی درتیرسه داخبرسودنامرد	حیدری ذولفقارکشي که چه هیڅ پاته نسی فرد
کل بنیاد دین پرتوره نو راحکام په خال وخط	که په توره تیره نه وی دین په بایلو سوغلط
دحسین سرپه تویوی دل کوشه دمصطفی	چه غیرت دعراق نه ووکفیین سوه بیوفا
کوم توکردبیدنی دشهزاده ترخون سوکم	چه پشتو سوبی غیرته دین پایمال پرخی دم
جواهردشریعت دمصطفی دزړه اجزاشوه	چه په سپک نظریی ګوری دپره بده یي جزاشوه

دتهذیب الواجبات له کتاب څخه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ ـ ۶ مخ ۷ کال ۱۴ شماره ۱۵ جمادی الاول ۱۳۳۶ هـ ق ۲۷ فبروری
۱۹۱۸ م ۹ حوت ۱۲۹۶ هـ ش

افغاني سوګند

نواموزه پاکه لوحه چه لیکې هغه خط اخلی	ددې زمکې حکم ستادی که اغزی پرژدی که نخلی
دهلک که تربیت وو ډېراسان په مراد سی	دطوبی ونه ترسازه پلارپه قبرکې په شادسی
چه په چوب وپه شیرینوسر بالادی اموخته کی	خدای رازق دی بلاشکه اماتاپه غم اخته کې
چه تومان دده خرخشت وی داپه څه شي موجودیژی	کې دبل پیسه راکش کړه ستاتندی به په داغیژی
زړه د کی دزنبورځاله همیشه لکه سرسام	خبرنشو په کمال چه افلاس فخرداسلام
مسکنت دشه لقب وودې بی بولی تورفرنګ	طبعه واوښته له دینه غریب تاکې په بدرنګ
تعجب دی وانسان ته پرهرخیال چه پوخ سوهډ	بیاترمرګه نه بدلیږی که هرڅوسی ګدوډ
اهنی سپاره میدوشي ۱ سازکه دتوپکو	دانسان خوی نه بدلیږی که یه ولی په مردکو
ارمنی که ایرانی که کشمیری که دکنی وی	چه په هډپوخ عادت پوخ سوپوهغه به په مرکی وی
په قیامت که دیده نشته ولی دلی سوی جدا	چه همه طبعه ددنیاوڅوک ژړاکه څوک خندا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر قدر دهم طبعي بی نزدیکت دمصطفی وی	که دلته یه خوی لیری همه به لیری په عقبی وی
ده پرنس کانی تړلی ته خوانچې خوری دسالن	دپینه شري اغوستی ستاوریشمین سوپوشیدن
دی دزړه لره وربولی ته برتن باندې تمام سوی	بدن تالره غلام دی ته غلام لره غلام سوی
بل مثال ددنرودی په د مبال کې دطناب	بیزوبان په تابازی که گرزوی دی باب په باب
تن بیزوطناب یه طبعه بیزووانـدی خپل دشمن	څه ریشخندی یې پرتاجوړکړپرخواهش داهرمن
چه یه شکیل دخابو بولی هغه دادی ورته گوره	مردی تو له په میرانه حبطه درومه ترکوره
دنیاکي کودې په نکړی تنگی وتری مرانه	دوه دولته صنایع سی په دوعا غواړي سپیتانه
دمردی په کارشرمیږی په سپیتانه کې یه خوند	چه یې خوبنه شوه سپیتانه مرگ یه به ترهسی ژوند
په سل کاله نه پوره سونه فربه سو نه سووسیر	نه مووویل چې ربه تیرپرتیرسوهیرپه هیر
دومره فکرموژله نشته که په دی صورت انسان وای	دبوجهل وبولهب ودفاروق یکسان وایې
بازی تو له درونی ده که د زورفقط سوه سمه	دانسان لقب دیو ی زړه له راسه ای همدمه
سره گلان دی غوریدلی بلبلان باندې مستی که	چه وزرو ته یې لاروسوه هغه تول می پرستی ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په عرش داله بولی په حدیث که هغه زړه دی	څه دزړه صندق سوری که سیل وکه چه زړه څه دی
وروسته وړاندی موجودات یې په یوکنج کې چاپیرۍ	لږڅه هوش کړه سړی سه زړ ه پرڅه له تاپاتیږی
مامعنی ومابقی عالم به کله هله مومی	که له تنه سوی فارغه چه دزړه پرلوری درومی
نوی نوی اسمانونه بیا بانونه وابحر	دېربه ووینی یې په زړه که که ته شوی له تن حر
له درانه خیال راپرپوزه زړه ایله که رب تی پرېږده	که دڅه له تنه پرې کړ ه سعادت دی مخ ته کشیژده
بی ګدره ګدیره دېرعالم دی اوبو وړی	سه مشغول په هغه کارچې په سولیږی دتن بردی

دتهذیب الوجبات له کتاب څخه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلورم کال دریمه شماره دمیزان ۱۳ د۱۲۹۴ هـ ش کال

شـکر شـکر باغ موخپل باغبان موخپل دی	گل موخپل بهارموخپل بسـتان موخپل دی
سـروه خپلـه بلبل خپل چمن موخپل دی	لاله خپل ارغوان خپل دامان موخپل دی
نشـه خپلـه خمـارخپل پیالـه موخپلـه	بزم خپل سـاقی موخپله دوران موخپل دی
کلی خپل بـازار موخپل وطن موخپل دی	ځمکه خپله رود موخپل دهقان موخپل دی
شـاه موخپل گداموخپل قاضـی موخپل دی	سـپاه خپل رعیت خپل دیوان موخپل دی
غل موخپل قاتل موخپل مقتول موخپل دی	عسـکرخپل مفتی خپل زندان موخپل دی
شـکرشـکربیگانـه پـه میان کي نشـتـه	مدیرخپل اخبارموخپل دوران موخپل دی
عجـب عصـردی افغـانـه نظروکړه	ژبـه خپلـه قلم خپـل بیـان موخپـل دی

مولوي صالح محمد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

سراج الاخباردرسم الخط پرتله له اوسنی رسم الخط سره

دســـراج الاخبارپه پاڼوکې دپښـــتو خاص حرفونه نه ليدل کيږی داځکه دهغه وخت په چاپخانه کې دپښتو حرفونه نه وه دټ پرځای ت ، د ړ پرځای ر، د ډ پرځای د ، دږ پرځای ژ، د ښ پرځای ش، دګ پرځای ک او د ږ پرځای ز، راغلي دي اوکلمې هم ځينو ځايونوکې پيوستې ليکلې شوي داوسني رسم الخط سره مغايرت لري چه موضوع په لاندې مثالونوکې په ښه ډول سره ليدلای شو:

اوسنی رسم الخط	دسراج الاخبار رسم الخط
له کومه	لکم
ډېر	دير
موږ	مژ ـمنز-مونک-منک
ځوان	جوان ـڅوان
زوړ	زور
پښتانه	پشتانه
کيږدی	کژدی
شوی	سوی
يې	يه
چې	چه
کې	که
سړی	سری
لومړی	لمری
ټول	تول
مه کړی	مکری
لږ	لژ
په عالم	پعالم
ګوره	کوره
کړمه	کمه
زمونږ	څمونک-زمنز

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسنی رسم الخط	دسراج الا خبار رسم الخط	اوسنی رسم الخط	دسراج الاخبار
اخلی	اخی	خوږ	خوژ
ژړل	زرل	غږ	غژ
کړ	کي	ونړوینه	ونروینه
دواړه	دواره	ورځ	ورز
هوښیار	هشیار	ترکو	ترک
هوسیړی	استیژی	لوړه	لوژه
کیړی	کژی	کوچنی	کچنی
پنځه	پنزه	رښتیا	رشتیا
ځینی	زنی	ځمکه	زمکه
کښته	کشی	ځان	زان-ځان
زما	ځما	ګنهګار	کنه ګار
غوندی	غندی	څونه	سونه
جغرافیه	جیوګریفی	په دی	پدی
شي	سی	په خپل	پخپل
موږ	منز	بی خبر	بیخبر
کي	که	اوسیږم	اوسیژم
برخه	بخره	په ملک	پملک
څوک	سوک	په کار	پکار
شپون	شپان	پوهیږم	پوهیګم
پادشا	پادشه	ساتندوی	ساتن دوی
کومه	کمه	په ده	پده
ځل	څل	غټ	غت
ځکه	څکه	ځوان یم	څوانیم
ذکر	سکر	کړم	کم
مو- می	م ا	ورځ	روز- ورخ
ځالی	څالی	خپل	اخپل
نکړی	نکي	وموښه	وموژه

اوسنی رسم الخط دسراج الاخبار رسم اخط اوسنی رسم الخط دسراج الاخبار رسم الخط

(c) ketabton.com: The Digital Library

له تا	لتا	گل	كل
هومره	همره	گرځيدل	گرزيدل
ځای	ثای	فوځونه	فوجونه
کې	کش	ځلمی	زلمی
پښو	خپو	افگار	افکار
رسېږی	رسيکې	مه کوی	مکوی
هوسېږی	هوسيکې	سترگی	استرگی
لمر	نمر	زړه	زله
کړمه	کمه	ځکه	زکه
ښکاره	شکاره	نامه	نام
سپاه	سپه	خښ	خش
ليکې	لکې	نښلی	نخلی
ثان	سان	هلکان	هلوکان
ميره	ميره	دوزخ	دوژخ
څه کوی	ثيکوی	موز	موژ
ځلانده	ثلانده	ځينی	ثينی
ځی	ثی		

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نتیجه

دافغانســـتان دفرهنګي ژوند په لوړ تیا کې یوبل عمده عامل دامیرحیبب الله خانه په دوره کې دهغو فراریانو راســتنیدل وو، چې دامیرعبدالرحمن خان له خواتبعید شــوئ وو، هغوی هیواد ته له راستنیدو وروسته داذهانوپه تنویرکې ستره ونده واخیسته او دمعاصرو ادبیاتو پربنســټ ایښــودلوکې یې مهم نقش درلود. د دغوکســـانوپه ډله کې محمود طرزی اوغلام محمد الدین افغان په خاصه توګه دیادوني وړ دي.

دتجدداوروښــانتیا ددورې ادبیات دملي ارمانو دعرادې په توګه دفرهنګ پرمخ بیولوته وقف شــوئ وو. په دې کې شــک نشته چې دمعاصرادب ترڅنګ کلاسیک ادب اوفلکوري ادب دواړه په خپل قوت پاتې وو. خومعاصــرادب دمحتوی اوپیغام ددرلودلوله کبله نورادبي جریانونه له خپل عنعنوی اهمیت څخه وغورځول، معاصـــر ادب دیوه متعهد اورســـالتمند ادب په توګه دټولنې په خدمت کې په کارواچول شـــو، په هیوادکې دمزمن فقر،بیســـوادی، اداري فســـاد ،ظلم اوبې عدالتی عمومیت، ټول وطن پالونکي اوپرازادی مین روښـــانفکران دې تـه وهڅول چې دمنځنیوپیړیو درکود دلـه منځـه وړلولـه پـاره حـاده مبـارزه پیـل کړي. ادبیات دخلکود ذهنونودروښـــانولودپاره اســـتخدام کړي او ولس دغفلت، بې خبری اوبی تفاوتی ددرانه خوبه راویښ کړي، دپښــتوژبې او ادبیاتو دپراختیا اوپرمختګ له پاره زمینه برابرېده، په همدې وخت کې په لره اوبره پښــتونخواکې دپرداســـي ځوانان موجود ووچې دنویو علمونواوارو پایي ادب مطالعه یې کړې وه نوادبي ژانرونه اوفورمونه یې پیژندلي وو، دخپل خیال داظهارله پاره یې نوې لارې په نښـه کړې وې، اودپښـتو دلرغوني ادب په پراخه بنسټ یې دپښتو دنني ادب مانۍ پیل کړه. که څه هم انګریزي استعمار په ۱۸۹۳ کال کې دډیورنډ په تحصیلی کرښې سره دافغانستان دخاورې یوه برخه له اصلی پیکرڅخه بیله کړه، خوویې نشــوکولای چې دپښــتنو دګډوارمانونو، ګډو ارزښــتونو اوګډو ویاړونو ترمنځ دبیلتانه کرښــه وباسي. دفرهنګ په ســاحه کې دلته اوهلته په یوه وخت کې حرکت پیل شــو، ددغه حرکت مخکښان دټولنې روښانفکران وو،په افغانستان کې (سراج الاخبارافغانستان) دمولوي عبدالروف کنـدهـاري لـه خوا (۱۹۰۶) دجنوري پـه یوولســـمـه نیټـه راووتلـه خودهمدغي لومړی ګڼې له خپرېدولو وروسته جریده بنده شوه، ددوهم ځل له پاره (دسراج الاخبارافغانیه) په نامه په (۱۹۱۱) کې محمود طرزي په مدیریت اومشــری خپره شــوه په همدې وختونوکې په لره پښــتونخواکې هم دپښــتو دمعاصــرادب دپراختیاپه لاره کې ګامونه پورته شــوي وو. په (۱۹۱۰) کې دافغان دجریدې دخپرېدوسـره سم په پښـتو ادب کې نوي ژانرونه باب شـــول، اودراحت زاخیلي، فضـــل محمود، عبدالمالک فدا، غوندې لیکوالو اوشاعرانودمعاصرادب زړي وکرل .

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمود طرزي او عبدالرحمن لودين په سـراج الاخبار افغانيه کې دپښتو مضـامينو اوشـعرونو خپرولوته په اګاهانه توګه پاملرنه اړولي وه، ددغو تولو اوښـتوسـره سـره دپښـتو غزل محتوی هم په دغه دوره کې تغير کړئ دئ او غلام محی الدين افغان لومړنی سړی ووچې په غزل کې يې وطني مسايل ورځای کړه لکه :

زړه زمـا ډک   دی لـه مـيـنـې دوطـن
خـپـل وطـن مـاتـه عـزيـزدی تـرخـپـل   تـن
هـريـوګـل مـې دوطـن پـه مـاډېـرګـران دی
تـرکشـمـيـره تـرپـاريسـه تـرلـنـدن
شـيرين ځـان مې پـه شـيرين وطن فـدادی
زه خـودارنـګـه فـريـاد يـمـه کـوهـکـن

اخـردعـادافـغـان داده ای صـاحـبـه
چې اسـلام صـاحب دجاه کړي ذوالمنين

مولوي صـالح محمد ددې دورې بل تکره شـاعرهم په شـعر څه ناڅه ويني کړي دي.ددغې دورې په شعرونو کې دنوی دوران د پيليدوزيری ورکړ شوئ دئ ددغې دورې داد ب مخکښان او شاعران دادي:

مولوي صـالح محمد کندهاری ، غلام محی الدين افغان ، مولوي عبدالواسـع کندهاری عبدالعلي مستغني ،عبدالهادي داوي ، سيدمحسن کندهاری ،عبدالسـلام ،عبدالرحمن لودين اونورنومونه ديادوني وړ دي.

ددغې دورې په شعرونو کې دوطن مينه ، دخپلواکې جذبات ،داسارت اوبندګي پرضد ،داعتراض غږ، دطبيعت دښـکلا ترسـيم ، په ټولنه کې دانسـان موقف ، دده دژوند شـرايط دپوهې سطح اونورمسايل څرګند شوي دي، داوه دسراج الاخبار هغه خدمت چې پښتوژبې ته يې کړئ دئ. دهغه وخت شـاعرانو دخپلې ژبې اوخپل ادب له پاره دپرهلې ځلې کړي، اونورخلک يې دپښـتو ژبې پراختيااوپرمختيا ته ځيرکړي دي دغه ادبي نهضـت په خپل وارسره دپښتو ژبې اوادبياتو له پاره لاندې خدمتونه کړی:

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- پښــتانه شــاعران اوليکوالان يې هڅولي چې خپلې ژبې اوادبياتو ته خدمت وکړي اوډېرشاعران يې روزلي دي.

۲- سراج الاخباردافغانستان په ابياتوکې يونوی تحول رامنځ ته کړئ دئ.

۳- دخلکو شـــعورتــه يې وده ورکړه اوخلــک يې دخپـل هيواد دازادئ اوخپلواکئ داخيستلواوساتلو له پاره هڅولي دي.

۴- دخلکو په فکري اوښتون کې يې دقدر وړ کارونه ترسره کړي دي .

۵- دپښــتوژبې دپراختيا اوعلمي کولو له پاره يې ډېرې هلې ځلې کړي دســـراج الاخبارپه پاڼوکې دښنــتو ژبې اهميت اوارزښـــت په ډاګه څرګندشـــوئ اوداڅرګنده شـــوې چې د افغانستان ټول خلک اومختلف قومونه بايد پښتوژبه زده کړي .

۶- پښتو ژبه دښووني اوروزنې دوزارت په درسي نصاب کې شامله شوه اومولوي صالح محمد ددې دورې ســترشـــاعراوليکوال دلومړي ښـــوونکې په توګه دحبيبی په ليســـه کې مقررشو.

۷- ســراج الاخباردپښـتو نظم اونثرته خپله غيږ خلاصـــه کړه اوهغوته يې په خپله غيږکې ځای ورکړئ دئ.

۸- په سراج الاخبارکې نه يوازې دپشتو معاصرادب پرمختياکړې بلکې دکلاسيکې دورې شاعران يې معرفی کړي اودهغوی اشعاريې نشرکړي دي .

۹- دپښـــتو ژبې فلکورته يې هم توجه کړې چې ۱,۴ فکلوري مشـــهورمتلونه دغلام محی الدين افغان له خوا په سراج الاخبارکې خپاره شوي دي.

۱۰- دسراج الاخبارپه پاڼوکې شعر دشعر پرځای پاته نشودجريدې په وروستی پلان کې دميني اومين ځای دژونددرېښتينواصـولووينو پوهه ،خپلواکي ،ملي غروراونوردافغانسـتان په هنري ادبياتوکې رامنځ ته شوه.

کومه دشـعرونو ټولګه چې مايه دې کتاب کې راوړې که چېرې نوموړی شـعرونه په دقت سره ولوستل شي پورتنی ټول مسايل چې ذکرشول، په ډاګه په دې شعرونو کې ليدل کيږی اوپورتنی خبری په اثبات رسوی . په افغانستان کې سراج الاخبار افغانيه په پاڼوکې په غزل کې دنوښـــت څرکونه اونويو موضـــوع ګانو ځايونه ليدل کيږي. لکه دخپلواکی، پرمختګ، دفکرونوخپلول اونور. په پيل کې دغه نويوالئ له يوډول شـــعري کمزوريو هم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډک وو ،مثلا دسراج الاخبارپه پاڼو کې دصندلۍ له پاره (صندلۍ غزل) په نوم شعرهم کښل شوی، ددغه دورې په شعرونو کې دنوي دوران دپیلیدو زیری ورکړ شوی دی.

په درناوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخځليکونه

۱- دسراج الاخبار بيلابيلی اته کلنی جريدې

۲- دافغان ياد- دکابل پوهنتون –دژبواودابياتو پوهنځی-۱۳۶۳ کال

۳- دغلام محی الدين افکار اواثار- دکابل پوهنتون دژبواوادبياتو پوهنځی

۴- دپشتو معاصرادبيات اوسنی دوره پوهنوال ډاکتر زيورالدين

درسی لکچرنوټ ۱۳۵۸ کال

پای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library